

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
15. MAJ
1991
Letnik XLV.
Štev. 21 (2603)
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Cena: 8 šil.
din. 20
P. b. b.

Jugoslavija: „Svet upa na moč razuma in trezne pameti“

Ob otvoritvi 20. pisatelj-skega srečanja v Brezah je namestnik deželnega glavarja dr. Peter Ambrozij izrazil svojo zaskrbljenost nad razvojem v sosednji Jugoslaviji in poudaril: „Svet upa, da bo moč razuma in trezne pameti premagala emocije in nacionalne strasti“.

Popis: uradna preiskava v občini Bistrica v Rožu!

Škandal v zvezi s popisom prebivalstva v občini Bistrica v Rožu je privedel do uradne preiskave dogodkov s strani centralnega statističnega urada na Dunaju! Urad svojo preiskavo ni omejil le na spornega uradnika ter župana občine Bistrica v Rožu, temveč zahteva tudi poročilo pristojnega oddelka koroške deželne vlade, ker obstaja sum, „da je nek organ v

občini vnaprej izpolnil vprašanja o občevalnem jeziku“.

Kot smo poročali že pretekli teden, je občinski uradnik, katerega ime je uredništvu znano, ob ljuskem štetju kar na lastno roko in v odsotnosti prizadetih občanov izpolnjeval popisne pole, med njimi tudi personalne, in v najmanj treh dokumentiranih primerih pri vprašanju o občevalnem jeziku vpisal

„nemško“, čeprav je šlo za osebe s slovenskim občevalnim jezikom in slovensko narodnostno pripadnostjo.

Po odločni intervenciji obeh odbornikov Volilne skupnosti v občinskem odboru, Williija Moschitza in dr. Antona Feiniga, je župan Hubert Gradenegger sicer takoj ukinil škandalozno štetje in pole dal uničiti, s čemer (Dalje na 2. strani)

Jubilejno srečanje

V Brezah na zgornjem Koroškem je pretekli vikend potekalo 20. jubilejno srečanje pisateljev iz skoraj vseh predelov Evrope. Geslo srečanja, katerega se je udeležilo preko 60 pisateljev, se je glasilo „Evropa danes“. Prvo srečanje je bilo leta 1972, pobudnika povezovanja literarnih ustvarjalcev iz takrat nasprotujočih si blokov pa sta bila predsednik koroške pisateljske zveze prof. Walther Nowotny in njegov tajnik Theo Pressien.

Letošnjega srečanja so se udeležili avtorji iz obeh delov sedaj združene Nemčije, Švice, Italije, Madžarske, Poljske, Rumunije, Slovenije in Avstrije. Ob njem je postalo očitno, da bo v bodoče treba nujno doseči večjo reprezentančnost literature preko povabljenih avtorjev, pomladiti starostno strukturo udeležencev ter končno upoštevati tudi literaturo narodnostnih manjšin v Evropi.

Na sliki (zgoraj) slovenski pisatelj Bogdan Pogačnik iz Ljubljane v razgovoru z avtorjem in prevajalcem Petrom Kerschom iz Celovca.

„Varnost v Evropi odvisna tudi od položaja manjšin!“

Iz Budimpešte poroča dr. Franci Zwitter ml.

„V Evropi živi preko sto narodnih skupnosti, ki jih imenujemo tudi narodnosti ali narodnostne manjšine in ki štejejo nad sto milijonov pripadnikov. Samo zelo redke pa imajo zadovoljivo urejen pravni položaj. Večina narodnosti pa še vedno čaka na zakonske rešitve, kar predstavlja stalno možnost novih konfliktov, ki čedalje

bolj ogrožajo stabilnost Evrope. Prav varnost Evrope in evropskih držav pa zahteva čimprejšnjo rešitev tega problema.“

Tako se glasi uvod v tehtno resolucijo Federalistične zveze evropskih narodnosti (FUEV), ki je bila sprejeta na 18. kongresu te organizacije in ki obsega široko zasnovan

osnutek temeljnih pravic evropskih narodnostnih skupnosti, za katerega so se zedinili zastopniki številnih v Evropi živečih manjšin.

Letošnji kongres FUEV je potekal v Budimpešti pod pokroviteljstvom madžarskega predsednika Arpada Gönca, zato tudi ni presenetljivo, da so bila v ospredju predavanja o problemih narodnostnih skupnosti, živečih na Madžarskem oz. madžarskih narodnih skupin v

inozemstvu.

Uradna madžarska predstavnik, državna sekretarja Géza Entz ter Johann Wolfart, sta poudarila, da se prav madžarska država prizadeva, da bi rešila narodnostne probleme, ki trenutno tarejo vso nekdanjo vzhodno Evropo. Problemov tako imenovane bivše vzhodne Evrope se ne bo dalo rešiti samo z gospodarskimi reformami, temveč tudi z medčloveškimi in med-

(Dalje na 2. strani)

Izstop dunajskih študentov iz „SMO“?

Pojemanje samostojnosti in kritičnosti do konkretnih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti ter očitno močan pritisk konservativnega tabora na mladinsko organizacijo „SMO“ je v Klubu slovenskih študentov in študentk sprožilo razpravo o smislu nadaljnega članstva v tej organizaciji. Razočaranje nad najnovejšim razvojem znotraj organizacije „SMO“ je veliko, saj ta v javnosti sploh ni več prisotna.

KSSŠ/D pred končno odločitvijo načrtuje še razgovor z vodstvom „SMO“.

Rožu grozi infarkt

Z odprtjem karavanške avtoceste oz. karavanškega predora 2. junija letos grozi zgornjem delu Roža prometni infarkt. Vzrok za nezbežen kaos in za nesprejemljivo obremenitev prebivalstva, posebno v občini Rožek, je nedokončana gradnja avtoceste.

Nepregledno karavano avtomobilov in tovornjakov – dnevno pričakujejo nad 5000 vozil – bodo preusmerili na deželne in deloma celo občinske ceste, ki pa prometnemu navalu nikakor ne morejo biti kos. Ogorčeno prebivalstvo iz občin Rožek, Sentjakob in Vrba se je v ponedeljek zvečer izreklo za blokade cest ter preložitve odprtja.

Petru Wrolichu srebro in bron

Slovenski kolesar Peter Wrolich (na sliki) je na avstrijskem prvenstvu juniorjev dosegel drugo in tretje mesto. Več o izrednem uspehu lahko preberete na 12. strani.

Kaj bo Scholten ukrenil proti Haiderjevemu pismu?

Informacija staršem, ki jo je 14. marca razposlal koroški deželni glavar in predsednik deželnega šolskega sveta dr. Jörg Haider vsem ravnateljstvom ljudskih in glavnih šol na Koroškem, je predmet parlamentarne intervencije. Zastopnica manjšin v frakciji Zelenih mag. Terezija Stoisić, je namreč na ministra za pouk in umetnost dr. Rudolfa Scholtna naslovila parlamentarno vprašanje, v katerem hoče imeti odgovor na 10 konkretnih vprašanj v zvezi s prijavi k dvojezičnemu oz. slovenskemu pouku na Koroškem.

določilom, saj veljavnostno območje manjšinskega šolstva po odločitvi ustavnega sodišča z leta 1989 zajema vso Koroško.

Nadalje parlamentarka

Terezija Stoisić

Zelenih Haiderjevo trditev v pismu, da s povpraševalno polo „nimajo namena izvedeti za splošni interes za slovenski pouk, marveč da povpraševanje služi izključno temu, da se izve, kdo se kot pripadnik slovenske narodnostne skupnosti prijavi k pouku v slovenskem jeziku“, označuje za protiuslavno, ker je priznavanje k narodnostni skupnosti po zakonu o narodnih skupinah svobodno in se ne sme preverjati.

Konkretno je Stoisićeva ministru Scholtnu zastavila med drugim sledeča vprašanja:

- ali je sploh seznanjen s Haiderjevim pismom;
- in če, kaj je proti pismu ukrenil;
- ali bo razposlal pismo, v katerem bo korigiral Haiderjeve informacije, ali bo stvar uredil z ukazom deželnemu šolskemu svetu;
- ali bo v tem pismu tudi poudarjeno, da so prijave možne še ves teden (deset dni) po začetku novega šolskega leta;
- ali misli, da je pozitivno, da se otroci na Koroškem učijo drugega deželnega jezika, slovenščine, in zakaj?

Novi avstrijski generalni konzul v Ljubljani

V Ljubljani je pred nekaj tedni nastopila diplomatsko službo novi generalni konzul dr. Jutta Stefan-Basler. Diplomatkina se je dne predstavila celovškemu županu Guggenbergerju ter imenovanemu intendantu celovškega mestnega gledališča Dietmaru Pfliegerlu. Kot poroča tiskovna služba celovškega rotovža je Guggenberger posebej izpostavil vezi z Novo Gorico in Ljubljano, Pfliegerl pa jo je informiral o svojih načrtih za sodelovanje slovenskih in koroških gledališč.

Generalni konzul dr. Jutta Stefan-Basler je pred nastopom službe v Ljubljani šest let delala na avstrijski ambasadi v Pekingu na Kitajskem.

Jože Kopeinig 50-letnik

Včeraj je rektor tinjskega prostvetnega doma „Sodalitas“, župnik Jože Kopeinig, izpolnil svoje 50. življensko leto. Rektor Kopeinig je poleg številnih drugih funkcij tudi ravnatelj Dušnopastirskega urada za dvojezične fare v Celovcu ter zastopa slovensko narodnostno skupnost v raznih škofijskih odborih. Aktiven je tudi na časniškem področju, saj kot urednik bistveno sooblikuje „Nedeljo“, cekveni list krške škofije. Ob življenskem jubileju mu iskreno čestita tudi uredništvo Slovenskega vestnika.

V 82. letu starosti se je utrnilo življenje narodnjaka, protifašističnega borca ter vnetega kulturnega delavca Janeza Weissa. Umrl je v italijanskem kraju Riccione ob vračanju s potovanja Zveze koroških partizanov z otoka Krfa. Zdravniška pomoč je bila žal že prepozna.

Janez Weiss se je rodil leta 1909 kot sin delavske družine v Podsinji vasi v Rožu. Strašno rad bi se šolal za sodnika, toda inflacija je izničila vrednost denarja, ki ga je oče namenil Janezu, da bi lahko šel študirat. Tako je

Janez Weiss

Umrl je Janez Weiss

po obisku osnovne šole šel v Borovlje in se tam izučil za krojača. Mladega fanta pa je mikal svet in tako je šel v Hamburg, kjer se je izpopolnjeval v svojem poklicu in postal pravi, napredni mojster svoje obrti.

Samozavesten se je vrnil domov in v času najhujše gospodarske krize v Podsinji vasi ob petrolejki odprl svojo prvo krojaško delavnico. Prav tako še v težkem medvojnem času je začel graditi hišo v Šentjanžu in tako svoji družini ustvaril dom.

Med drugo svetovno vojno se je Janez Weiss kot aktivist takoj vključil v protifašistično gibanje na Koroškem in tudi po koncu vojne predvsem na kulturnem področju žrtvoval velik del svojega življenja v korist slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Njegovo načelo je bilo trdo delo in ustvarjanje in po njem se je ravnal vse svoje nad osem desetletij dolgo življenje. Že dve leti po koncu vojne je povečal kro-

jačnico v Šentjanžu, nato se je preselil v Celovec, ob koncu petdesetih let pa uredil delavnico v centru mesta. S 65 leti je obrt prepustil sinu Hanziju.

Janez Weiss je vsa povojna leta živel za slovenski življenjski na Koroškem, bodisi kot aktiven član Zveze koroških partizanov do zadnjega trenutka svojega življenja, kot dolgoletni kulturni delavec v domačem kulturnem društvu ali kot preprost, toda angažiran narodnjak.

Vsi, ki smo ga poznali ter spremljali njegovo zgledno življensko pot, ga bomo ohranili v trajnem in častnem spominu. Tudi uredništvo Slovenskega vestnika je zgubilo zvestega sodelavca, saj je Janez Weiss s številnimi članki, predvsem s potopisi, skozi leta pestril naš list.

Žalujoči ženi Ljudmili in otrokom Hanziju, Kristi ter Zorki in vsem sorodnikom izražamo naše globoko sožalje.

Uradna preiskava

(Nadaljevanje s 1. strani)

pa stvar še zdaleč ni končana. Izvedelo se je namreč, da so občinski uradniki – čeprav baje ne pri personalnih polah – že pri dveh prejšnjih ljudskih štetjih izpolnjevali nekatere popisne liste, kot so popisni list poslopij, popisni list delovišč itd. Poziv Centralnega statističnega urada na Dunaju, naj občina oz. župan ter tudi koroška deželna vlada takoj pojasnita škandalozen primer pri

popisu prebivalstva, je brez dvoma potreben, saj ni izključeno, da se je tak način štetja praktical tudi drugje na dvojezičnem ozemlju.

Statistični urad pa je v zvezi s popisom 1991 v izjavi ponovno poudaril, da rezultat vprašanja po občevalnem jeziku ne pomeni ugotavljanja številne moči narodnostne skupnosti, in se s to izjavo pridružil mnenju narodnostnega sosveta za Slovence.

SJG - Mlada socialna demokracija!

V soboto je bila v kongresni dvorani v Beljaku opravljena spojitev doslej dveh socialističnih mladinskih organizacij, Socialistične mladine in Mlade generacije, v eno mladinsko organizacijo – „Mlado socialno demokracijo“ (SJG). Njen prvi predsednik je postal dosedanji predsednik Mlade generacije, deželni poslanec mag. Peter Kaiser.

Informativni večer ZSO

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem vabi na informativni večer o novem narodnostnem programu, ki bo v sredo, 22. maja 1991 ob 19.30 uri v kletni dvorani Posojilnice-Bank v Pliberku.

Vsi prisrčno vabljeni!

Drage bralke, dragi bralci!

Zaradi binkoštnih praznikov boste naslednjo številko Slovenskega vestnika prejeli v četrtek, 23. maja 1991. Uredništvo Vam želi prijetne praznike!

„Podprimo boljši, skupno izdelani zakonski osnutek“

Če ne bo prišlo do političnih zapletov, bo Koroška še letos dobila nov in demokratično zasnovan zakon o pospeševanju kulture. Na to vsaj kaže po daljši razpravi izdelan osnutek kulturnega referata koroške deželne vlade. Toda stvari se lahko obrnejo drugače, predvsem v primeru, če bo FP/VP-koalicija v deželnem zboru izglasovala zakon, s katerim kultura in kulturni ustvarjalci ne bodo zadovoljni. O možnih zapletih v zvezi z nastajanjem zakona o pospeševanju kulture smo se pogovarjali s tajnikom Slovenske prosvetne zveze dr. Jankom Mallejem.

Skoraj pol leta je tekla razprava o novem kulturnem zakonu. Vse kaže na to, da je bil postopek korekten in demokratičen. Sam deželni kulturni referent Ambrozy je dejal, da so v osnutku v veliki meri upoštevani predlogi koroških kulturnih iniciativ, v njih pa so zajeti tudi predlogi SPZ. Osnutek pride zdaj v deželni zbor. Ste z njim zadovoljni?

Drugi in zadnji krog razgovorov kulturnih ustvarjalcev in ustanov z Ambrozyjem minuli tork je bil povsem zadovoljiv. Po kratki razpravi in ob močni podpori nemško govorečih kulturnih ustvarjalcev je bil Ambrozy pripravljen v osnutek zakona sprejeti pravzuprav še zadnje bistveno zahtevo: konkretno imenovanje kulture koroških Slovencev kot pospeševanja vredne kulture. Naduto, kratkovidno in neresnično bi bilo, če bi zasluge za ta trenutni uspeh pripisali samo prizadevanjem slovenskih kulturnih organizacij. Resnici na ljubo je treba reči, da so se nemško govoreče kulturne iniciative in kulturni ustvarjalci skupaj s slovenskimi kulturnimi organizacijami zavzeli za to, da je v predlogu zakona zajeto sledeče: a) pospeševanje kulture koroških Slovencev; b) kulturna izmenjava; c) medkulturno sodelovanje; d) predlogi slovenskih kulturnih ustanov pri imenovanju članov deželnega kulturnega organa.

Je to najpomembnejše, kar ste dosegli? Kaj pa ostale zadeve, ki niso neposredno povezane s kulturo koroških Slovencev, pa so za nas morda prav tako pomembne? Recimo, kakšne so možnosti soodločanja, kadar gre za dodeljevanje subvencij, za podeljevanje kulturnih nagrad ipd.?

Zakonski osnutek je tudi v celoti demokratično zasnovan. Nastal je v sodelovanju in soglasju s kulturnimi ustanovami in ustvarjalci, področje za podpiranje kulture je definirano zelo obširno (poleg znanih zvrsti, kot so upodabljalna umetnost, glasba, literatura, zakonski osnutek govori tudi o arhitekturi, urbanističnih načrtih, spomeniškem varstvu, elektronskih medijih, avantgardni kulturi itd.), ustanovitev kulturnega

organa kot strokovnega in posvetovalnega organa deželne vlade se lahko opravi le na osnovi javnega razpisa in vsaj dvotretjinske zasedbe tega organa iz vrst kulturnih ustvarjalcev. To so v bistvu najpomembnejši dosežki. Če ta osnutek primerjamo z zakoni drugih avstrijskih zveznih dežel, je koroški najbolj diferencirano izdelan in demokratično zasnovan.

Toda obstaja javnosti doslej še nedostopen osnutek FP/VP-koalicije. V čem se ta razlikuje od osnutka kulturnega referata deželne vlade?

Ta osnutek je javnosti dejansko še neznan, čeprav je bil v deželni zbor vložen že 21. februarja letos. Prvo, kar je v zvezi s tem predlogom treba poudariti, je to, da kulturni ustvarjalci in ustanove niso bili pozvani k sodelovanju. Torej gre za osnutek zakon o kulturi, ki so ga izdelali politiki sami. Drugo je vsebinska plat osnutka, ki je za kulturo skrajno restriktivna. Področja za pospeševanje kulture so v bistvu omejena na umetnost, ohranjanje šeg in navad (Heimat- und Brauchtums-pflege) in na znanost. Še bolj bridko pa je, da osnutek daje več možnosti za odločanje o kulturnih vprašanih političnim strankam kot kulturnim ustvarjalcem. Tako ima npr. odločilno vlogo pri odločanju o pospeševanju kulture t.i. kuratorij za upravljanje kulturnega fonda (Kulturfondskuratorium), ki mora število predlaganih članov izbrati po merilih razmerja moči v deželnem zboru zastopanih strank. Torej naj bi o kulturi odločale samo v deželnem zboru zastopane stranke. Posebno restriktiven pa je ta osnutek do kulture koroških Slovencev, saj jo v smislu etničnega proporca upošteva le v posebnem sosvetu za kulturna vprašanja koroških Slovencev.

SPZ je v marcu v posebni izjavi obsodila nedemokratične spletke FP/VP-koalicije. Nekatera slovenska prosvetna društva so še v fazi razprave o Ambrozyjevem osnutku dala svoje mnenje in predloge, ki so v bistvu bili upoštevani. Toda javnost oz. kulturni ustvarjalci niso bili pozvani, da bi izrazili tudi svoje mnenje k FP/VP-

Tajnik SPZ dr. Janko Malle

osnutku zakona. Vemo, da so prosvetna društva v zadnjih dneh prejela tudi VP/FP-osnutek, ki ga je razposlala Krščanska kulturna zveza, toda ne uradno od FP/VP-koalicije. Vidite možnosti, da bi se na osnovi raznih korektur, recimo pozitivne beležke v zakonu o kulturi koroških Slovencev, do tega osnutka pozitivno opredelili?

SPZ tega osnutka uradno ni prejela. Na izrecno zahtevo ga je dobilo Interesno združenje koroških kulturnih iniciativ. Osnutek odklanjamo, ne samo v tistem delu, ki tangira kulturo koroških Slovencev, ampak ker je v celoti nedemokratičen. Četudi bi bila s kakšnim stavkom pozitivno opredeljena vloga kulture koroških Slovencev, to ne bi spremenilo dejstva, da osnutek v svoji celovitosti nudi zelo okrnjeno sliko o kulturi in pri tem povsem prezira sodobne in moderne panoge kulturnega ustvarjanja. Če kdo želi k temu osnutku zavzeti stališče, mu lahko samo priporočamo, da v celoti kot pozitivno alternativo podpre osnutek zakona kulturnega referata (Ambrozyjev osnutek). Kar so nekatera prosvetna društva s svojimi predlogi že storila, je trenutno dovolj. Ker so ti predlogi v Ambrozyjevem osnutku v bistvu zajeti, ni nobenega razloga za ponovno izražanje stališč. Kdor pa dodatno želi zavzeti stališče k FP/VP-osnutku, temu priporočamo, da je treba ob upoštevanju kulture koroških Slovencev posvetiti izdatno pozornost sodobni definiciji kulture, predvsem pa vprašanjem odločanja (Kulturfondskuratorium), pri katerih neposredno prizadeti kulturni ustvarjalci niso predvideni, pač pa politična teža v deželnem zboru zastopanih strank. Kritika na tej osnovi je potrebna, bila je že izrečena, zato tudi ni več aktualna tako dolgo, dokler ne vemo za nadaljnji razplet med strankami v deželnem zboru. Pri tem bo odločilno, v koliko bomo z vsemi kulturnimi ustanovami in ustvarjalci vred sposobni prispevati k temu, da se bo uveljavil Ambrozyjev model, s katerim smo v glavnem zadovoljni. Končno smo pri njegovem nastajanju tudi produktivno sodelovali.

OBZORNIK

Umiritev na Hrvaškem še daleč Mesiću vsekakor ne bo lahko!

Po krvavih spopadih v Slavoniji, predvsem v Borovem selu na sami meji z Vojvodino oz. Srbijo, se je po dvodnevem kriznem zasedanju zveznega predsedstva položaj sicer nekoliko umiril, do dokončne umiritve pa je še zelo daleč. V glavnem je ključne položaje zasedla vojska, čemur pa opozicijske stranke na Hrvaškem odločno nasprotujejo. Stipeta Mesića in Josipa Manolića, ki sta v Beogradu pristala na tako stanje, obtožujejo, da sta izdala interese hrvaškega naroda.

Obe sprti strani sta pokopali svoje mrtvece, Hrvati so novinarjem pokazali posnetke zverinsko pobitih policistov in izjavili, da imajo neizpodbitne dokaze, da so bili med srbskimi teroristi tudi pribegli člani nekdanje romunske Securitate, ki jih je srbska varnostna služba vključila v četniški odred „Dušan silni“. Četniški vodja Šešelj še naprej seje sovražstvo do „ustaških“ Hrvatov in začrtuje mejo Velike Srbije, ki naj bi potekala nekje med Karlovcem in Reko, v srbski teritorij pa vključuje seveda tudi vso Bosno in Hercegovino in Makedonijo. Srbska uradna stran sicer molči, posameznim politikom pa vendarle uide kaka nekontrolirana izjava, kot npr. podpredsedniku vlade, ki je dejal, da bo Crvena zastava (tovarna orožja), če bo treba, delala tudi v štirih izmenah.

Hrvaška se po sklepu predsednikov jugoslovanskih republik v marcu pripravlja na nedeljski referendum o bodočem statusu države v Jugoslaviji ali zunaj nje, Srbska avtonomna oblast (SAO) v Kninu pa je tak referendum samovoljno izvedla že 12. t.m., na njem pa se je absolutna večina glasujočih Srbov v Krajini izrekla za priključitev k republikli Srbiji. Zagreb tega referenduma sicer ne pri-

znava, češ da je protiušten, kar pa vodstva SAO prav nič ne moti.

Pretekli teden je bilo zelo vroče tudi v zahodni Hercegovini na ozemlju BiH, kjer živijo Hrvati. Uprli so se premikom vojske in s kamionskimi blokadami za dva dni zaprli poti. Vojska je vključila celo desantne enote. Šele po posredovanju predsednika BiH Alije Izetbegovića in zagotovitvi armadnega vrha, da na tem področju ne bo ostal noben vojak, so odstranili blokade in vojski dovolili prehod proti Krajini.

Danes bo v zveznem predsedstvu hrvaški predstavnik Stipe Mesić na mestu predsednika zamenjal Srba Borisa Jovića, ki se je v enoletnem mandatu izkazal predvsem s pristranskim vodenjem države v korist velikosrbskim pretenzijam, s paktiranjem z vojsko in posrednim spodbujanjem kriznih situacij.

Mesiću vsekakor ne bo lahko, kajti predsedstvo je zaradi treh srbskih in črnogorskega predstavnika v stalni pad poziciji. V tem času pa bo nasledil nepopolno predsedstvo, saj zvezni zbor prejšnji teden ni potrdil novih predstavnikov iz Črne gore, Vojvodine in Kosova. Predvsem zadnji, Sejdo Bajramović, je sporen, ker ni demokratično izvoljen na Kosovu, temveč ga je imenovala srbska skupščina po odstavitvi Albanca Rize Sapunxija.

Slovenija se pospešno pripravlja na osamosvojitve, skupščina je že sprejela sveženj zakonov za samostojno življenje države, zelo agilna pa je tudi z mednarodno dejavnostjo. Med številne obiske sodi tudi moskovski, kjer se bosta predsednik vlade Peterle in zunanji minister Rupel srečala z ruskim voditeljem Jelcinom in sovjetskim zunanjim ministrom Besmertnichom.

Jože Rovšek

Glavna nasprotnika: Franjo Tuđman in Slobodan Milošević

20. mednarodno srečanje pisateljev

Breze: jubilejno srečanje v luči evropskih izzivov

Zgornjekoroška vasica Breze nad Dravsko dolino je pretekli konec tednja dvajsetič gostila pisatelje iz vseh delov Evrope, iz vzhoda in zahoda, iz majhnih in velikih držav, prvič pa – brez izjeme – iz držav z novimi demokratičnimi sistemi. Ob snovanju tega pisateljskega srečanja leta 1972 je bil položaj povsem drugačen, dramatičen; prav zaradi tega je avantura, namreč organizacija srečanja pisateljev iz dveh nasprotujočih si taborov, tudi uspela. Železna zavesa, ki je skorajda docela preprečila pretok literature iz vzhoda in jugovzhoda, je bila načeta!

IVAN LUKAN

Zahtevno po ustvarjanju nekakšne platforme za izmenjavo stališč ter medsebojno spoznavanje pisateljev na neformalen, neobvezujoč, predvsem pa prijateljski način sta pred 20 leti uresničila takratni in še sedanjí predsednik koroške pisateljske zveze prof. Walther Nowotny in njegov tajnik Theo Pressien. Zasadila sta sadiko, ki se je uspešno upirala neštetim viharjem, tako da je letos zrasla v svoje tretje desetletje. „Breze bodo nadalje ostale to, kar so veskozi bile, namreč kraj zblizevanja, spoznavanja in spoštovanja različnih evropskih kulturnih, predvsem seveda pisateljskih tokov“, je dejal prof. Nowotny.

Glavna tema letošnjega srečanja je bila sedanja Evropa. Predavanja in razprave o tej temi pa so pokazale, da ocena velikanskih sprememb, ki so se v Evropi zgodile v zadnjih predvsem dveh, treh letih, ko je padla ločevalna, neprepustna železna zavesa, skorajda ni mogoča. Premajhen je še odmik od doživetega, prekratek je še čas, da bi si avtorji v nekdanjih državah realnega socializma otreli vseh predsodkov in negativnih izkušenj, ki so se v njih nakopičile skozi desetletja, ko so bili odrezani od ostalega sveta.

Toda novega položaja v Evropi niso docela predelali, do konca analizirali, prišli do veljavnih sklepov za bodočnost samo pisatelji, kulturni ustvarjalci na vzhodu! To je pokazala razprava po referatu poljskega udeleženca, ki opozoril na dejstvo, da na Poljskem in v drugih vzhodnoevropskih državah skoraj vsak dan poslušajo lepe besede, dejanske storitvene solidarnosti pa še vedno ni. Najbolj zgovoren dokaz za to je sedanji gospodarski in splošni položaj v nekdanji Vzhodni Nemčiji, ki je vsakemu Evropejcu predobro znan.

S tem v zvezi tudi ni manjkalo kritike nad zadržanjem Avstrije, ki – nasprotno od držav evropske skupnosti – Poljakom do danes ni odprla svoje meje, marveč so avstrij-

ski časopisi pisali o njih kot o ljudeh, ki kradejo, so umazani itd. in na ta način ustvarjali Poljakom nenaklonjeno vzdušje. Nedavna izjava populističnega koroškega deželnega glavarja Haiderja o poljskem predsedniku zato niti ne preseneča.

Razprava o sedanji Evropi je na pisateljskem področju morala – hote ali ne hote – zaiti v politične vode. Toda kljub temu so se pojavile nekatere konkretne zamisli o realizaciji skupnega evropskega literarnega „orkestra“, v katerem naj bi bili upoštevani vsi jeziki, ne glede na njihovo velikost oz. razširjenost. Lev Detela je s tem v zvezi izrazil optimizem in dejal, da je prepričan, da bodo tudi tako imenovane majhne literature dobile svoje enakovredno mesto. Prvi pogoj pa da je, da se končno spremeni odnos „velikih“ do manjših in malih, da se njihova literatura bolj podpira ter da najde svoje mesto tudi literatura manjšin in regij. „Prepričan sem, da bo vendarle nastala knjižnica tako imenovanih majhnih literatur Evrope“, je dejal Detela.

Enako upanje so izrazili udeleženci iz Slovenije, ki so ob primeru slovenskega jezika dokumentirali, kako težko se je uveljaviti v širši evropski javnosti, če avtor ne najde velike založbe, ki mu in s tem literaturi naroda, ki ga predstavlja, odpre vrata v

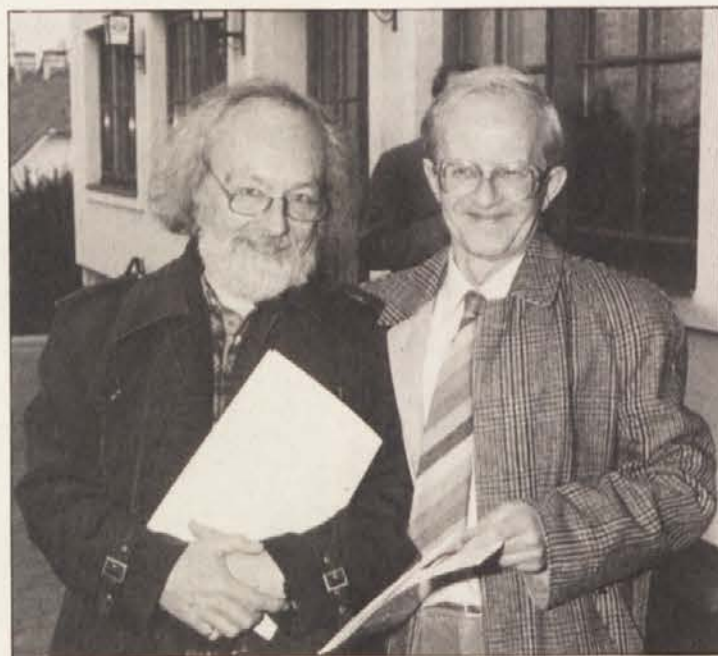

Pobudnik srečanja prof. Walther Nowotny

širši svet. Navedli pa so tudi nekaj uspešnih primerov, ki avtorjem vlivajo pogum in motivacijo.

Slovenska literatura na Koroškem oz. manjšinska literatura nasploh na tem srečanju ni bila prisotna; ne z avtorji, ne s kakim referatom, ki bi opozoril na njen slej ko prej težak, celo ogrožujoč položaj. Zato je krivda najbrž pri avtorjih samih, predvsem pa pri organizatorju, ki v vseh dvajsetih letih, ob vsej svoji širokogrudnosti do drugih narodov in literatur – izjemi sta bila le pisatelja Valentin Polanšek in Andrej Kokot – ni uspel preskočiti lastne sence in načelno vključiti slovensko literaturo na Koroškem v vsakoletni program srečanja.

Enako velja tudi za vključevanje mlajših in s preteklostjo manj obremenjenih avtorjev. O tem se je mlajši koroški udeleženec letošnjega jubilejnega srečanja izrazil takole: „Pred nekaj leti je bil povabljen mlad Retoroman, ki je res vnašal življenje v to srečanje. Drugo leto ga ni bilo več in srečanje je spet zaspalo. Tudi o udeležbi avstrijskih oz. koroških avtorjev bi rad rekel nekaj besed. Številčno so kar močni, toda ni tistih, ki danes dajejo svoj pečat koroški literaturi. Manjkajo mi avtorice oz. avtorji kot so to Haderlapova, Lipuševe, Winkler, Jonke, Gstettner in drugi“.

Udeleženca letošnjega srečanja pisateljev v Brezah

HEUTE
IMDie Seite
für unsere deutschsprachigen Leser/innenSLOVENSKI
VESTNIK

Kulturförderungsgesetz: Konkrete Aussage auch zur Förderung der slowenischen Volksgruppe verankert

Aus Anlaß des Auslaufens der Begutachtungsphase für das neue Kulturförderungsgesetz des Landes Kärnten lud Kulturreferent Dr. Peter Ambrozy in der Vorwoche neben den zuständigen Landesbeamten eine größere Zahl von Kulturschaffenden, darunter auch Vertreter der beiden slowenischen Kulturorganisationen, zu einem Abschlußgespräch.

Der Sekretär des Slowenischen Kulturverbandes/Slovenska prosvetna zveza, Dr. Janko Malle, wertete die Tatsache, daß bei den Zielsetzungen des Ambrozy-Gesetzesentwurfes nunmehr auch ausdrücklich die Förderung der Kultur der slowenischen Volksgruppe genannt wird, als „sehr positiv“, war im Erstentwurf doch lediglich von der Förderung der „ethnischen Vielfalt“ die Rede gewesen. Begrüßt wurde von

Dr. Malle auch, daß die Forderungen der Kulturinitiativen im Ambrozy-Entwurf „weitestgehend Berücksichtigung finden und der Kulturreferent das seinen Entwurf mit – und nicht über die Köpfe der Kulturschaffenden hinweg – erarbeitet hat“.

Die Haider-Koalition hat unterdessen einen eigenen Gesetzesentwurf über die künftige Kulturförderung im Lande angekündigt und will diesen ebenfalls im Kärntner Landtag einbringen. Sowohl FPÖ wie auch ÖVP hatten es dabei nicht für notwendig befunden, die Kulturorganisationen der Kärntner Slowenen, bedeutende slowenische Kulturschaffende, noch Vertreter der zahlreichen Kulturinitiativen im Lande zu kontaktieren bzw. in den Gesetzeswerdungsprozeß einzubeziehen.

Zweisprachiger Unterricht: Anfrage an Unterrichtsminister Scholten wegen Haider's Elterninformation!

Die Elterninformation des Kärntner Landeshauptmannes und Landesschulratspräsidenten Dr. Haider vom 14. März 1991, betreffend die Anmeldungen zum Slowenisch- bzw. zweisprachigen Unterricht außerhalb des autochthonen Siedlungsgebietes der Kärntner Slowenen, hat ein parlamentarische Nachspiel.

Nach Auffassung der Abgeordneten und Minderheitensprecherin der Grünen, Mag. Terezija Stoitsits, entsprechen einige Passagen des an alle DirektorInnen der Volks- und Hauptschulen verschickten Briefes nicht den gesetzlichen Bestimmungen, so daß sich die Grüne Alternative zu einer parlamentarischen Anfrage an den zuständigen Bundesminister Dr. Rudolf Scholten veranlaßt sah.

In der Anfragebegründung wird festgestellt, daß der Geltungsbereich des Minderheitenschulgesetzes ganz Kärnten umfaßt, und nicht, wie Haider schreibt, daß „außerhalb des Geltungsbereiches des Minderheitenschulgesetzes nur Angehörige der slowenischen Volksgruppe einen Anspruch auf slowenischen Unterricht haben“, und weiters wird von Stoitsits festgestellt, daß laut Minderheitenschulgesetz nur Erhebungen durchzuführen sind,

ob ein „Bedarf an der Einrichtung einer zweisprachigen Schulklasse außerhalb des autochthonen Siedlungsgebietes besteht“, mit dem Formblatt für die Bedarfsanmeldung jedoch nicht erhoben werden darf, ob es sich bei den Anmeldungen um Angehörige der slowenischen Volksgruppe handelt. Eine solche Erhebung, zu der Haider in dem Brief auffordert, wäre nämlich nicht nur rechts-, sondern auch verfassungswidrig.

Minister Dr. Scholten wird in der Anfrage gefragt, ob ihm der Brief bekannt sei, ob er gegen diese Information etwas unternommen habe, ob er selbst eine Richtigstellung vornehmen oder dem Landeshauptmann und Landesschulratspräsidenten eine Weisung erteilen werde, und ob er grundsätzlich beabsichtige, etwas gegen Haider zu unternehmen. Der Unterrichtsminister wird ferner gefragt, auf welche Art und Weise er in Zukunft die Eltern über die Möglichkeit der Anmeldungen zum zweisprachigen Unterricht informieren werde, welche konkrete Schulstandorte es außerhalb des autochthonen Siedlungsgebietes ab Herbst 1991 geben werde, und was er unternehmen werde, um das Erlernen der zweiten Landessprache, des Slowenischen, in Kärnten zu fördern.

Bürger sollen Radio mitgestalten

Die Europäische Föderation freier Radios (FERL) veranstaltet am Pfingstweekenende in St. Primus/Sentprimoz ihren 3. Kongreß, bei

welchem die Teilnehmer vor allem Möglichkeiten der grenzüberschreitenden interkulturellen Kommunikation erörtern wollen.

Zbor ljudske šole iz Bilčovsa je vodil ravnatelj Erih Užnik. Slike: Mohar

„Hvala lepa, draga mamica!“

Ponekod so nastopili z igricami.

KOROŠKA. – Slovenska prosvetna društva so tudi letos izvedla vrsto materinskih prireditev. Na mnogih so se otroci s pesmicami in recitacijami zahvalili svojim mamicam za ves njihov trud, ponekod pa so poleg otroških skupin domačih društev nastopili tudi otroci iz dvojezičnih vrtcev, ljudskih in glasbenih šol. Taka prireditev je bila npr. bilčovska, kjer je šolski zbor zapel pod vodstvom ravnatelja Užnika, ali pa šentprimoška, kjer je za nastop šolske mladine poskrbel ravnatelj Lach. Povsod so bili društveniki zadovoljni,

saj je bil obisk letos nadpovprečno številčen.

Posebna pa je bila letošnja proslava na Obirskem, saj so jo otroci in odrasli posvetili tudi 40-letnici obstoja obirske ljudske šole. Šopek deklamacij mamicam je bil sicer nekoliko bolj skromen, obiskovalci pa so se od srca nasmejali in zamislili ob prisrčnem recitalu o zgodovini šole in seveda tudi celotne vasi, ki je zaživela prav ob svojem središču, šolskem poslopju. Ni torej čudno, da so tudi po končanem sporedu še posedeli in kramljali o vaški in svoji zgodovini...

Šolarji pomagajo kurdskega narodu

ŽITARA VAS. – Po vsej Avstriji zbirajo prispevke za pomoč zatiranemu in preganjanemu kurdskega narodu. S posebno akcijo so se za pomoč odločili tudi učenci ljudske šole v Žitari vasi, ki so v samo nekaj dneh zbrali skoraj 4.500 šilingov. Vsoto so prenakazali Avstrijskemu mladinskemu Rdečemu križu, ki bo tudi s prispevki žitarskih šolarjev financiral nakup življenjsko pomembnih medikamentov. S to zbiralno akcijo so žitarski šolarji dokazali, da imajo čut za socialno in narodnostno stisko kurdskega naroda.

Dragi starši!

SPD „Edinost“ iz Pliberka tudi letos organizira desetdnevno

letovanje v Baški

na otoku Krku. Potekalo bo od 24. julija do 3. avgusta. Cena letovanja skupno s prevozom znaša 2.100 šil. Otroci bodo ves čas letovanja pod varstvom vzgojiteljev in zdravnikov.

Če tudi Vi želite prijaviti svojega otroka za to letovanje, storite to čimprej s prijavnico, ki jo lahko dobite na spodnjem naslovu ali pri Posojilnici-Bank Pliberk. Prijavite lahko otroke od 7. do 14. leta starosti. Upoštevati bomo vse prijavnice, ki bodo prispjele najkasneje do 20. junija 1991 na naslov: SPD „Edinost“, v. r. Aniti Hudl, 9150 Nončeva vas/Einersdorf 81.

Center alpe-jadranskih sejmov

CELOVEC. – Celovski prireditelji so z dosedanjimi sejmi zelo zadovoljni. Tako na sejem „Gast“ kot tudi „Freizeit“ so privabili več obiskovalcev, predvsem pa tudi več razstavljalcev. Predsednik Dermuth in direktor Pawlik z optimizmom pričakujeta tudi Celovski in Lesni

sejem, vendar pa opozarjata na potrebne dodatne razstavne površine, pa tudi na boljše ureditev parkirišč... V ta namen zahtevata od mesta Celovec, da izdela prioritetni katalog za zagotovitev sejemske dejavnosti.

Imata pa tudi novo zamisel: na celovškem sejmskem razstavišču naj bi nastal alpe-jadranski razstavni center, ki naj bi dokumentiral razvoj in možnosti gospodarskega sodelovanja sosednjih dežel.

Rekordna zimska turistična sezona 1990/91

CELOVEC. Koroška je v letošnji zimski sezoni dosegla rekordne številke: od novembra lani do marca letos je v koroških zimskih turističnih centrih prenočilo nad 2,6 milijona tujih gostov. To v primerjavi z zimsko sezono 1989/90 pomeni povečanje za skoraj 34 odstotkov. Prvi na lestvici prenočitev je zimski turistični center Bad Kleinkirchheim, ki je zabeležil več kot pol milijona nočitev, in v katerem so gostje iz Jugoslavije na tretjem mestu! Sledijo Mokrine s skoraj pol milijona nočitev ter Heiligenblut. Rekordno število javljajo tudi sromeje pri Podkloštru.

KIS in Zadruga -market Železna Kapla s poslovnica GLOBASNICA in Dobrla vas

vabijo na

analizo tal

Analiza hranljivih snovi (P, K, Ca, Mg, pH, humus)
Analiza strukture tal (Spatendiagnose)

Kmetje, izkoristite to priložnost!
V petek, 10. maja, ob 14. uri v zadrugi v Globasnici
V petek, 17. maja, ob 14. uri v zadrugi v Dobrli vasi

OGLAS

Iščemo natakario za večerno službo. Pri Joklnu/Bierjokl, tel. 514561.

Mamicam v zahvalo so peli in recitali...

Konstruktiven začetek delovanja

PLIBERK. – Presenetljivo mirno in brez večjih preprirov so v Pliberku vzpostavili politično upravo. Vse frakcije so se zedinile za šest referatov in sedem pododborov, ki naj bi zagotovili urejeno delovanje. Referenti so poleg župana Grilca (ki vodi referat za kulturo, šole in vrtce) in podžupanov Helge Kristan (šport, gradnjo socialnih stanovanj) in Karla Fere (finance) še mestni svetniki Fric Kumer (kmetijstvo, gozdarstvo, vodna oskrba, lov), Štefan Visotschnig (trženje, požarna bramba) in Hans Koschutnig (varstvo okolja, turizem). Za pododbore so se

domenili, da imata v njih SP in VP po dva zastopnika, EL pa enega, le v kontrolnem odboru je zastopana tudi FP, kateri je to mesto prepustila VP.

Novi pliberški župan Raimund Grilc je bil z razdelitvijo referatov in izvolitvijo članov pododborov zadovoljen, saj so bile vse odločitve sprejete skupno. Tudi mestni svetnik Fric Kumer (EL) je dejal, da je bilo mogoče konstruktivno sodelovati, hkrati pa je izrazil upanje, da bo na tak način mogoče reševati tudi zahtevne naloge prihodnosti.

V novem poslopju Siemens v Celovcu bo tudi možnost za izobraževanje sodelavcev poslovnih partnerjev iz Slovenije oz. Jugoslavije.

Siemens-Austria: korak za korakom v slovenski prostor

CELOVEC. Pretekli teden so slavnostno odprli novo poslopje svetono priznanega podjetja Siemens. Stroški izgradnje so znašali okoli 110 milijonov šilingov, v njem pa je zaposlenih 160 sodelavcev. Na otvoritvi je bilo poudarjeno, da bo novo, sodobno zgrajeno poslopje s svojimi ponudbami – med njimi so tudi center za izobraževanje ter prostori za gospodarske in kulturne prireditve – zaradi svoje neposredne bližine do Slovenije oz. Jugoslavije imel tudi pomembno vlogo za sodelovanje z južnimi sosedi.

Generalni direktor Wolfsberger je s tem v zvezi poudaril, da Siemens že sodeluje s slovenskimi podjetji (npr. IMP) ter da namerava to sodelovanje oz. prisotnost na slovenskem oz. jugoslovanskem trgu „korak za korakom“ okrepiti. Poudaril je tudi, da je njegovo podjetje pri izgradnji jugoslovanskega dela karavanskega predora prispevalo celotno elektrotehnično opremo.

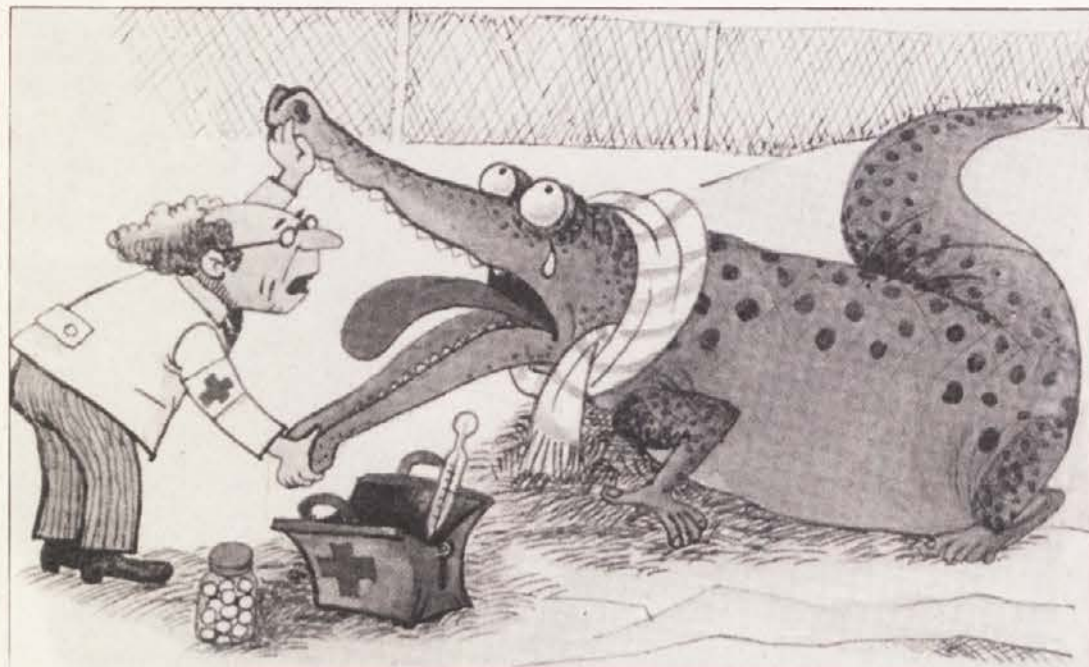
Letni promet celovškega podjetja je lansko leto znašal 424 milijonov šilingov, letos pa želijo doseči pol milijarde.

Mesec maj

Prišel je maj čez noč.
Oglej si vrt in gozd!
Jablana v cvetju vsa stoji.
Ves svet se v paradiz že spremeni.
Si videl že metulja?
Si slišal petje kukavice?
Prišel je maj čez noč.
Oglej lepoto si!

Der Mai zieht ins Land.
Er kam über Nacht.
Er hat Geschenke in der Hand.
Sieh dir an die Pracht!
Blütenkleider für die Bäume.
Bunt betupfte Wiesen.
Strahlende Sterne für unsere Träume.
Gärten wurden zu Paradiesen.

Iz: Niko in Maja, M. Kulnik, Z. Loiskandl-Weiss, izd. SPZ v Založbi Drava 1990

Pozdravljeni, otroci!

Veste, Mojmir je zbolel

Katere poklice poznaš?

Kaj bomo postali, ko bomo odrasli? Se bomo še vedno igrali? Bomo še vedno kravice pasli? Ne, to pa ne! Ne, to pa ne! Miha bo kovinar, Peter bo novinar, Mojca bo šivilja, Metka pa pletilja. Majda se postavi: „Ko bom velika, bom dama!“ Lučka, najmlajša,

pa plašno izdavi: „Jaz, jaz..., jaz bom pa mama!“

1. maj je praznik dela. Po vsem svetu ljudje delajo v raznih poklicih. Gotovo poznaš razne poklice in veš, kaj kdo dela. Preizkusi svoje znanje!

Iz: Otroci radi beremo, I. Zele - M. Vrbinč, Moh. založba.

To pismo nam je poslala Brigitte iz Dolinčič - piši tudi ti!

Sanjala sem

Nekoč ko sem že spala se je mi sanjalo o nekem otoku in mami. Jax sem šla na sprehod skozi gozd. V gozdu sem videla enega otroka. Njegovi starši ga niso imeli radi, jax sem ga vzela s seboj domov. Bila je deklica. Ona se je rada igrala s živalmi in z mami. Večkrat sva šli v cerkev in na sprehod. Potem sem jax kuhala južino. Skupaj sva južinali. Nato sem pospravila posode. Deklica je morala iti spat za eno uro. Ko je se zbudila se je jokala. Ko sem se jax zbudila sem se tudi jokala. Mama je prišla v spalnico in me vprašala, zakaj se jokam. Jax sem rekla, da sem sanjala o nekem otoku. Vse sem povedala mami kaj sem sanjala. Jax sem se jokala zato, ker otroka nikoli nisem videla. Te sanje nikoli ne bom pozabila.

Brigitte (9 let.)

Veste kaj? Nekaj groznega! Mojmir je dobil vročino. Prišel je doktor Leo. Mojmir je znil AAA AAA, kot da ga hoče požreti, in doktor Leo je ugotovil, da ima pravo šmentano angino. Predpisal mu je en vitamin, en penbritin in eno knjigo pravljic. Mojmir je požrl vitamin in prenbritin, v knjigo pravljic pa se je zatonil, da bi pozabil na bolečine.

In je zares pozabil. Pravljičice so bile tako napete, da je Mojmir včasih izbuljil oči, škripal z zobmi, tiščal figo, tolkel z repom ali pa se je blaženo hahljal. To je šlo Mufku in Cufku, ki sta se igrala tam naokoli, strašno na živce.

„Kaj bereš, a?“ sta kar naprej spraševala. Ampak Mojmir je bil tako hripav, da je samo nekaj zahreščal. Saj veš, angina!

Potem sta mu Mufko in Cufko skočila na glavo, da bi tudi onadva brala. Zaradi tega se je modra kokoška hudo razburila. Pri priči ju je napodila stran. Angina je nalezljiva.

Ampak Mufko in Cufko sta

bila tako radovedna! Kaj bere Mojmir?

Mojmir pa je bil bistra glava in si je izmislil tole: z velikimi črkami je napisal na svojo skalo le pomembnejše besede iz pravljice. Bosta Mufko in Cufko že vedela, kako gre pravljica naprej. Najprej jima je napisal tele besede:

KAPICA - BABICA - KOŠARICA - VOLK - LOVEC.

Mufko in Cufko sta obstala z odprtim kljunom, njuni možgančki pa so delali hitro kakor blisk. Kaj je zdaj to? Kako bi povezala te besede?

Mufko in Cufko sta premišljevala in premišljevala in si izmislila vsak svojo zgodbo. Prvi je začel Mufko in rekel: „Poslušaj, Mojmir, že vem, kako gre pravljica. Bila je zima, da je drevje pokalo, in babica je morala v samopostrežbo po mleko in kiki karamele. Išče babica kapico, išče jo in išče, pa je ne najde. Pa si povezne na glavo košarico in si misli: „Prava reč, saj lahko dobim v samopostrežbi pla-

stično vrečko.“ In gre tako v samopostrežbo in kupi mleko in kiki karamele. Tam v bifeju pa sta volk in lovec pila čaj z rumom. Ko zagledata babico, povabita še njo na čaj in ji pravita: „Babica, danes pa imaš res lep klobuk.“

Mojmir se je tako smejal, da je kar zarigal. Cufku pa nekaj ni bilo všeč in je z ihto začel: „Saj ni bilo tako, bilo je vendar čisto drugače. Takole: Lovec je ukradel babici košarico, ker je šel na trg. Ampak tudi babica je šla na trg in ker ni imela košarice, je snela kapico in vanjo naložila tri jajčka, hrenovko, korenino hrena in šopek rožic. Kapica pa je imela luknjo in babica je počasi vse izgubila. Za njo pa je hodil volk in pobiral. Jajčka in hrenovko je pojedel, o hrenu in šopku rožic pa je rekel: 'Fuj, svinjarija,' in ju vrgel v Ljubljano. Tako je bilo, da veš!“

Ali veš ti, za katero pravljico gre?

Iz: O krokodilih, putkah in miselnih igrah, P. Kovač, M. Jemec-Božič, Mlad. knjiga 1989

So ženske miroljubne? Vojne in nasilje stvar moških?

V vsej zgodovini človeštva lahko opazimo, da so (bile) vojne stvar moških. Moški so vojne pripravljali, uničevali nasprotnike, uničili cele dežele, osvajali kontinente, jih kolonializirali, uničevali kulture in hkrati morili ženske, otroke in starčke.

Ženske pa so v vseh teh vojnah prevzemale naloge služanja in zabavljanja: skrbele so za telesni blagor vojakov v postelji, kuhinji, v lazaretih in bordelih. Zmeraj so bile žrtve, posiljene, mučene, usmrčene, zaslužnjene, žalujoče za možmi, otroci...

Psihologi so že dostikrat raziskovali moško agresivnost in njegovo nagnjene k nasilju. Razlagali so ga biološko, socialno, kulturno, ustvarili psihološke, filozofske in politične teorije – vendar pa tega problema še niso dokončno razrešili.

V vseh velikih religijah, filozofijah in etikah je v ospredju miroljubnost, ljubezen in prijateljstvo. Tudi psihologi vidijo svojo nalogo prav v tem, da zbudijo razumevanje, ljubezen in spoštovanje do drugega, do drugače mislečega – vendar pa pri tem še zdaleč niso uspešni: ta čas so vojne bolj krute kot so bile kdaj poprej in tudi v naši družbi je vedno več nasilja, brezbrčnosti, nerešenih konfliktov med partnerji, agresivnih otrok.

Mar človekova uničevalnost res ne bo mirovala, dokler ne bo uničen človek sam in njegove življenske osnove?

Znana nemška psihoanalitičarka Margaret Mitscherlich skuša v svoji knjigi „Miroljubna ženska / Die friedfertige Frau“ najti odgovor na vprašanja, ali je ženska res bolj miroljubna kot moški, kje so korenine teh razlik med spoloma in zakaj je (bi bila) ženska agresivnost vendarle potrebna.

Ob svojih raziskovanjih je spoznala, da imajo tudi ženske velik potencial agresivnosti, vendar pa se ta kaže na drugačen način kot pri moških.

Dejstvo je, da vsaka izmed

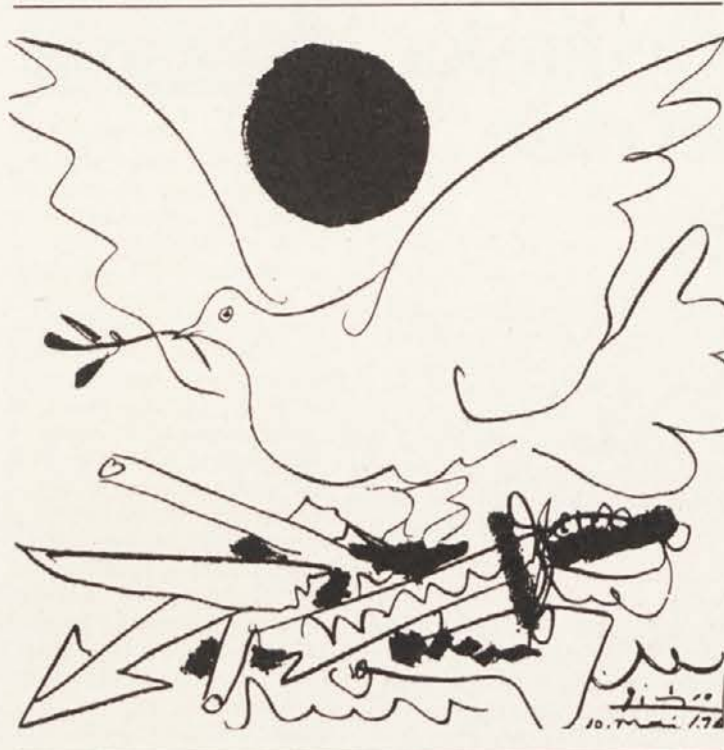
nas pozna jezo, ki jo popade, če se počuti vselej odgovorno za vse probleme v partnerstvu, poklicu, pri otrocih, v gospodinjstvu. Na eni strani je za vse odgovorna, na drugi pa nima moči, da bi kaj spremenila. Te jeze ženske navadno ne kažejo, zatajujejo jo, tako da deluje v podzavesti, se spreminja v stalne očitke, v pasivno agresivnost, ki jo je čutiti v vlogi žrtve, ki jo kaj rade prevzamejo.

Jezna ali pa jezasta ženska v naši družbi ni priljubljena, zato ženske dostikrat, če v sebi vendarle čutijo agresivnost, trpijo, zato imajo slabo vest, občutek krivde.

Rešitev problema vidi Mitscherlichova v tem, da ženske priznajo svoj agresivni potencial, da se naučijo živeti (in zdržati) s konflikti, ki so pač del življenja in sožitja z drugimi. Pri tem je tudi pomembno, da ženska postaja kritična nasproti svojim občutkom krivde, svoji slabi vesti. Vpraša naj se, ali je slaba vest v konkretni situaciji sploh upravičena.

Prav ženske bi se morale zavedati, da imajo kdaj pa kdaj tudi pravico biti jezne (če jih kdo izkorišča, otrok izsiljuje ipd.)

Navznoter obrnjena agre-

sivnost je nevarna tudi za to, ker si lahko nepričakovano poišče pot navzven in izbruhne v pretirani in destruktivni obliki. V časopisu ste najbrž že brale o primerih, ko je ženska, ki jo je mož dolga leta zatiral, nenedoma pograbila nož in ga umorila...

Kako torej živimo s svojo jezo, jo potiskamo v podzavest, kažemo, izživljamo? Vzgoja v zgodnjem otroštvu bistveno vpliva na to naše zadržanje: če so nam starši jezo prikazovali kot nekaj slabega, jo bomo pozneje težko izražale navzven. Če jo bomo čutile v sebi, bomo imele slabo vest, se počutile krive. Ne bomo je znale sprejeti kot občutek, ki ima tudi svoje dobre strani, ki je pomemben mehanizem za obrambo samega sebe, potreben za naš razvoj, za našo samozavest.

Psihoanaliza je pokazala, da ima vsak človek svoj agre-

sivni potencial, da je ta potreben za spodbujanje naše dejavnosti, naše individualnosti, naše sposobnosti, da postavljamo meje. Agresivnost je torej del človeka, pomembna za preživetje, zato je ne bo mogoče odstraniti.

Treba pa bo spoznati in odpraviti mehanizme, ki vodijo v destruktivnost. Moški naj bi spoznali, da s svojim nasiljem prispevajo k uničevalnemu začaranemu krogu, ki ogroža življenje na zemlji, ženske pa naj bi se zavedale, da jim s svojo navznoter obrnjeno jezo „gredo na roke“ in ne nazadnje škodujejo sebi in svojemu (psihičnemu) zdravju.

Mitscherlichova v svoji knjigi poziva ženske, da opustijo svojo privzgojeno miroljubnost in da se s svojo „zdravo jezo“ postavijo po robu moškemu oblastništvu in nasilju.

Med nami povedano

piše dr. Štefka Vavti

Niste solidarne!

Ste tudi ve že slišale očitek, da niste solidarne, še huje, da ste nesocialne? Ne zato, ker ste se podale na pot kriminalnosti, ne zato, ker ste nekoga izkoriščale, nekemu storile krivico.

Nesocialne in nesolidarne pač zato, ker se niste pustile izkoriščati, ker ste se borile za svoje pravice, ker niste prostovoljno in iz čistega veselja prevzele naloge koga drugega, ker niste bile pripravljene opravljati nadur iz idealizma, da, celo zato ste nesolidarne, ker ste zbolele ali se poškodovale in v bolniškem staležu enostavno ostale doma, namesto da bi se vsaj nekaj ur kljub temu posvetile vašemu nadvse ljubljenu poklicu.

Mislite da se šalim, da se iz vas norčujem?

Dejstvo je, da nam je ljubše, če nas drugi ocenjujejo za solidarne in socialne. Kdo izmed nas se rad prišteva v vrste nesolidarnežev in nesocialcev? Prav zato je to tudi naša šibka točka, točka, na kateri nas lahko vsakdo zadene v živo.

Primerov zato je dovolj tako v zasebnem življenju, v partnerstvu kot tudi v poklicnem življenju.

Če žena v družini noče biti odgovorna za vse in vsakogar, prevzeti še to in ono nalogo, se ji lahko zgodi, da sliši očitke, da je nesocialna. Navedem naj primer znanke, kateri je kljub preobremenjenosti mož hotel naprtiti še nalogo, da skrbi za njegovega bolnega očeta. Žena je bila že doslej sama odgovorna za gospodinjstvo, otroka, poleg tega pa je bila še zaposlena. Sicer je bil zaposlen tudi mož, vendar pa ga zvečer velikokrat ni bilo domov, ker se je raje zabaval s prijatelji, namesto da bi prevzel kakšno nalogo doma. Ko pa se je žena branila te „nove“ naloge, ji je očital, da je nesocialna!

Najhuje pri tem pa je, da se je ta ženska zaradi tega očitka res počutila „nesocialno“, čeprav je bil v resnici nesocialen edinole njen mož.

Poznate primer, da vam šef očita, da ste nesolidarne, če niste pripravljene prevzeti neplačanih nadur? Preden se „omehčate“ raje pomislite, kdo je v tem primeru nesolidaren in še nesocialen povrh!

Moja generacija

Ne dotikaj se mojih stvari.
Življenje zdaj uči.
Nič več mi ne zameri.

Globoko v duše se nikdar nismo rešili.
Kot mlade mačke so nas že utopili.
Kot mlada dekleta so nas razdevičili,
mlade fante po mrazu vozili.
Kot papagaje v zimske vrtove zapirali.
Skupno z materinim mlekom nas s strahom hranili.
Kot dediče mladih herojev zaznamovali,
kot razvajence prikazali.
Dušna kultura je buržoazija,
dvom v življenje je skoraj prešuštvo.
Otroci so tvoj optimizem,
prosim, da gre do takrat vse gladko.

Ne obupajte,
prosili ste nas, ne živeti.

Zvezde

Si že pozabila?
Nisem.
V januarju tako ali tako postajam nora.
V februarju poslušam violine.
V marcu mi otroci igrajo na bobne.
V aprilu sem rojena.
V maju postanem posvečena.

Si že pozabila?
Ne vem.
Junija ne maram.
Julij me dela lepo.
Avgust napeto.
Septembra ustvarjam.
Oktobra kuham marmelado.

Si že pozabila?
Skušam se spomniti.
V novembru se borim in decembra se plašim.

Si že pozabila?
V kopalnici sem si poslikala modro nebo.
Natočila si bom vroče vode in legla vanjo.

Otroci, mi boste narisali majhne zvezde
na modro nebo!

Domača in ledinska imena so del naše avtohtonosti!

Slovensko planinsko društvo Celovec je pred leti strešni organizaciji Avstrijskih planinskih društev – Verband alpinier Vereine Österreichs – naslovalo pismeno željo, da bi posredovala pri kartografskih in drugih ustanovah, da bi se prenehalo samovoljno potujčevanje gorskih in ledinskih imen. Znani avstrijski znanstvenik dr. Theodor Veiter je takšno početje imenoval *Entslovenisierung per Landkarte*. Slovenskemu društvu Celovec smo za posredovanje pri VAVO zelo hvaležni, še posebno, ker se naše narodne organizacije za to problematiko ne brigajo.

Slavni gornik in pisatelj dr. Julius Kugy je v zvezi s potujčevanjem gorskih imen zapisal sledeče: „Heimische, vom Volke gegebenen Bergnamen, sind mit Liebe zu bewahren. Man muß sie aufsuchen wenn sie in Vergessenheit geraten sind und sie eifersüchtig verteidigen, daß sie nicht eigenwillig geändert oder künstlich verunstaltet werden.“

Pomen teh besed naj si krepko vtisnemo v srca in naj nam bodo vodilo pri nadaljnem stremljenju, da naša domačinska gorska imena ne zaidejo v pozabo. Planinci že dolga leta objavljamo prispevke o gorski nomenklaturi v želji, da bi našli posnemalce. Veliko naših ljudi, predvsem mladine, zaradi ponemčenih, že ne pozna več pristnih domačinskih imen, kar je žalostno dejstvo, kateremu se je vsekakor treba upreti.

V tem smislu hočemo tokrat priklicati v spomin nekaj značilnih gorskih imen z območja planine **Bleščeča** (nem. Roßalm), kjer se nahaja planinska postojanska SPD Celovec „Koča nad Arihovo pečjo“ (viš. 1084 m). Kdor pozna to planino in kočo, ve tudi za 400 metrov (južno od koče) oddaljen studenec **Solnice**. Tega so leta 1975 na zemljevidih enostavno „prekrstili“ v Salzquelle.

Hrib severno od koče se imenuje **Hum** in pa tudi **Hum'c**, njegova višina znaša 1100 metrov (nem. Humberg). Vzhodno od Huma je proti severu in zahodu prepadna Arihova peč, 1054 m (nem. Arihwand), najnižja točka med obema pa je **Škrbina**, skozi katero vodi markirana pot iz Šentjakoba oz. Čemernice na Bleščečo. Severno strmino, po kateri prideš po serpentinah skozi Škrbino na Bleščečo, pa imenujemo **Čez plaz** (pvaz).

Vzhodno od Bleščeče preko globoke grape se dviga gorska gmota **Gračnice** (nem. Gratschenitzen, sedaj umetno iznakaženo Gratschützen) z vrhom istega imena, visokim 1362 metrov. Na severnem pobočju Gračnice nad Svatnami se nahaja razvalina gradu Rasov, po katerih je dolina dobila ime Rož (nem. Rosental). Zahodno pobočje Gračnice sestavljata severni in južni rob, od katerih se severni konča v **Grlu**, ozki grapi med Grače-

nico in Arihovo pečjo, ki tvori slap **Kolovrat**. Pri tem imenu se mnenja razhajajo: dr. Josip Šašl, znani poznavalec Karavank, namreč trdi, da je Kolovrat ime potoku, kar pa domačini zanikajo. Zato bomo ostali pri imenu slap Kolovrat (dokaz – napisna tabla), ki se pojavi samo ob velikih nalivih, sicer pa je grapa nad Grlom suha, ker voda že prej ponikne. Južni rob Gračnice pa konča v **Kopankovem Sedliču** (Kopank, kmet in gostilničar na Kopanjah), ki je v zemljevidih označen s koto 1177 metrov. Od tod se proti zahodu dviga gorska gmota (hrbet), ki v izrazito skalnatem, turškemu fesu podobnem vrhu, imenovanem **Komnica**, visokem 1739 metrov (nem. Türkenkopf, sedaj novo nesmiselno ime Ferlacher Spitz) doseže svojo najvišjo točko. Približno v sredi tega masiva na višini 1300 metrov pa je bivša Liechtensteinova, sedaj Schnatlerjeva lovska koča. Preko Kopankovega Sedliča vodi markirana planinska pot v divje romantično grapo (kanjon) **Zagračnico** (nem. Gratschenitzengraben).

Komnica je najvišja, torej dominantna gora nad Bleščečo (višja je seveda Jepa / Mittagskogel, katere pa z Bleščeče ne vidimo) in hkrati tudi hišna gora planincev, ki imajo svoj planinski dom na Bleščeči. Vzhodno pod skalnato Komnico je sedlo **Preval**, preko katerega se z Bleščeče povzpemo na višje ležečo **Borovščico** (nem. Ferlacheralm) pod mogočno Jepo, kjer stoji planinska postojanka Bertahütte (1567 m). Par sto metrov severno pod Komnico se greben naenkrat razkolje v navpično skalnato ostenje **Bučovnik**, katerega levi vzhodni rob se konča nad naseljem Kopanje/Kopain. Na Kopanju pozimi obratuje vlečnica, ki jo upravlja Josef Sticker, pd. Kopank, lastnik turističnega obrata Türkenkopf.

To je bil kratak zapis najznačilnejših domačih krajevnih imen, zbranih z namenom, da, ker so zelo dragocen zaklad, ne pridejo v pozabo. V bodoče pa zbiranju in varovanju avtohtonih krajevnih imen, ki jih je, kot je dejal dr. Kugy, treba ljubiti in ohraniti, posvetimo več pozornosti!

L.U.

KOMENTAR

Ko sem se lani poleti pogovarjala s sedaj že bivšim ministrom za gospodarstvo gospodom Mencingerjem, me je na začetku pogovora najprej vprašal, kako dolge so kolone na meji, in dejal, da si želi KGM sredi Ljubljane. Vse do zadnje devaluacije so kolone ostale enako dolge, KGM pa še danes ni sredi Ljubljane.

Ta droben primer priča o počasnosti reševanja zavoženega gospodarstva in o nemoči vlade, da bi prednost namenila gospodarstvu, kajti le gospodarska neodvisnost bo Slovenijo pripravljala do tako željene politično priznane samostojnosti. Namesto hitrega ukrepanja in učinkovite spremembe zakonodaje, pa se vlada že leto dni zapleta v navidezno pomembne probleme, ki pa so vsi po vrsti politično obarvani.

Odstop Mencingerja je za gotovo pogojen z zelo različnimi razlogi, od tistih povsem človeških pa do strokovnih, ki mu ne dovoljujejo danes zagovarjati rumeno in že jutri zeleno.

Bolj sistematično pa bi rekli, da obstajajo vsaj trije razlogi.

Prvega lahko navežemo na osamosvajanje Slovenije, ki je in bo stalo preveč, pravzaprav toliko, kot si Slovenija ne more privoščiti. Neproduktivno gospodarstvo – v Sloveniji so redke občine, ki imajo vsaj 30% zdravega gospodarstva – ne

MENCINGERJEV ODSTOP

sme izgubiti jugoslovanskega trga, saj s svojo neučinkovitostjo, slabo kvaliteto in pretiranimi cenami ne more konkurirati na zahodnem. To pa v bistvu pomeni, da si Slovenija za osamosvojitvev oz. odcepitev ne bi smela postavljati nekih političnih rokov, ampak se nanjo pripraviti in to predvsem v gospodarskem smislu.

Pri tem pa Mencinger ni našel prav veliko pristašev.

Drugi vzrok lahko imenujemo Jeffrey Sachs. Kakršnikoli so že bili pogovori med obema gospodarstvenikoma (eni verjamejo, da zgolj prijateljski, drugi pa namigujejo na bolj „trdo“ različico, prinesli so dokončno Mencingerjevo odločitev, da odstopi. Nesporazumov med njima je več. Različni so na primer pogledi na postopek denacionalizacije. Sachs se zavzema za odškodnine, saj bi vračanje prineslo preveč dolgotrajnih pravnih sporov, dosedanja slovenska prizadevanja pa so šla v smer vračanja bivšim lastnikom povsod tam, kjer se to da in je to tudi smotrno, ostali pa bi dobili ali nadomestno zemljo ali denarno nadomestilo. Druga ovira je privatizacija. Sachs, ki je sedaj tudi uradni svetovalec slovenske vlade, zagovarja hitro privatizacijo in delno razdelitev delnic med zaposlene in gospodinjstva, Mencinger pa meni, da je potrebno velike firme naj-

prej podržaviti, sanirati in šele potem privatizirati, saj trenutno nihče ali skoraj nihče v Sloveniji nima toliko denarja, da bi lahko po realni ceni kupil velika propadajoča podjetja.

Oba predloga imata svoje dobre in slabe strani. Prvi bi prinesel, seveda v pogojih politične stabilnosti, hiter dotok kapitala in nov razmah borze, drugi pa skuša v državni lasti obdržati ključno industrijo in se bori proti „razprodaji“, kot radi rečemo. Seveda igra pri tem „čas“ izredno vlogo, kajti drugi, bolj nacionalno osveščeni predlog potrebuje vsaj desetletje preveč časa, kajti slovenske prodajajoče gigante ni mogoče sanirati preko noči, če vemo, kakšna je struktura trenutnega slovenskega gospodarstva.

Potem pa obstaja še tretji razlog, o katerem lahko več slišimo med prijatelji in znanci in o katerem Mencinger menda javno nikoli ni govoril: Govori se, da vladi zameri, da ima denar za vse mogoče in nemogoče stvari, kot so „nujno“ odstranjevanje spomenikov, „nujno“ preimenovanje ulic, „nujno“ spreminjanje vsega, kar bi lahko še spominjalo na 45-letno povojno zgodovino, „nujno“ diskutiranje v skupščini o prav vsem, le o gospodarstvu prav na koncu, če ostane še kaj časa in seveda denarja.

Zdenka Varga-Novljan

Pred ustanovitvijo CA-banke v Sloveniji?

V nizu pogovorov, ki jih organizira slovensko predstavništvo na Dunaju na politični in gospodarski ravni je bil tudi nedavno, lahko bi rekli prvomajski obisk avstrijskega generalnega direktorja banke CA s sodelavci in direktorja opekarne Wienerberger v Sloveniji. Na dvodnevni pogovorih so se srečali z ministrom za gospodarstvo, finančni ministrom, predsednikom vlade Lojzeto Peterletom, guvernerjem narodne banke, predstavnikom gospodarske zbornice in predstavniki različnih slovenskih bank.

Osnovni namen CA-banke so bili razgovori s slovensko vlado o trenutnem položaju in načrtih, ter najti partnerja, s katerim bi odprli svojo prvo podružnico. O številkah oz. višini kapitala predstavniki CA-banke na tiskovni konferenci preteklo sredo na Brdu pri Kranju niso govorili, kot tudi ne o času realizacije. Slišati je bilo le, da bodo odločitve sprejete v dveh mesecih.

Za bolj zadržan odnos oz. previdnost so slej kot prej krivi politična nestabilnost, neredno delovanje deviznega trga, zmanjšanje deviznih rezerv v Jugoslaviji itd. Vse to vpliva na počastnost odločitev, da bi Jugoslaviji oz. Sloveniji financirali večje projekte, tako kot jih njihova investicijska banka v Budimpešti. Guido Schmidt-Chairi je na primer na vprašanje, zakaj imajo ostale vzhodnoevropske države prednost pred Jugoslavijo, odgovoril, da je

stanje na Madžarskem in Češkem povsem drugačno, kar pomeni politično jasno.

Nameni pa so zagotovo resni, saj je CA pred tem obiskala tudi Beograd in Zagreb, se tam pogovarjala z INO in podprla vse aktivnosti ÖMV v Jugoslaviji.

Od tega obiska si veliko obeta tudi slovenska vlada, saj je prepričana, da tako renomirana banka lahko v Slovenijo pripelje še ostale velike firme, ki bi bile pripravljene vložiti kapital.

Na vprašanje, ali lahko odcepitev Slovenije postavi pod vprašaj gospodarsko sodelovanje, pa je gospod Guido Schmidt-Chairi odgovoril, da se še ne ve, če in pod kakšnimi pogoji se bo to zgodilo, vendar bodo tudi v tem primeru v takrat danih pogojih preučili možnosti sodelovanja.

Zdenka Varga-Novljan

„Z“ še ne bo odprla banke v Ljubljani

Avstrijska „Z“-banka, po Koroški hranilnici na drugem mestu na Koroškem, zaenkrat ne bo odprla zastopstva oz. banke v Ljubljani oz. v Sloveniji. To so sporočili na bilančni tiskovni konferenci tega vodilnega denarnega zavoda v Vrbi, pri tem pa so še dodali, da po eni strani že tako obstajajo zveze preko predstavništva, ki ga je odprla Länderbank, po drugi strani pa vprašanje ni dokončno odloženo. Vtis, da „Z“-banka – kot tudi drugi bančni in gospodarski dejavniki v Evropi – namerava počakati na izid jugoslovanske politične in gospodarske krize, je bil v vseh izjavah njenih predstavnikov na tiskovni konferenci močno prisoten.

Na Koroškem, kjer ima banka 28 podružnic s skoraj 300 sodelavci, pa je bil rezultat poslovnega leta 1990 povsem pozitiven, je bilo rečeno na razgovoru z novinarjem.

Naročite in širite „Slovenski vestnik“

Dolenčeva razstava

Ta čas imajo ljubitelji kiparstva v Slovenji Gradcu celo dve razstavi: veliko, evropsko pomembno Zadkinovo v umetnostni galeriji sredi mesta, že na zunaj tako zaznamovano, da je ni mogoče spregledati, in po obsegu skromno Dolenčevo z izborom 15 lesenih kipov iz novejšega obdobja, namenjeno kvečjemu iskalcu, predvsem pa slučajno mimoidečemu v odmaknjeni, a prostorsko le dovolj ustrezni vhodni veži slovenjegraške bolnišnice, znani tudi kot Galerija dr. Staneta Strnada.

Janko Dolenc, letošnji 70-letnik, doma v Vuzenici, torej ob vznožju razsežnih pohorskih in kobanskih gozdov, je kot umetnik predvsem kipar, ki svoj ustvarjalni navdih urešničuje z oblikovanjem lesa – naravnega gradiva, polnega življenjske grčavosti in tršatosti, a tudi izžarevajoče topline. Je kipar družinske tradicije, razvite v očetovi rezbarski delavnici v Savinjski dolini. Kiparstva torej ni študiral, pač pa si ga je z večjo roko, občutljivim očesom in plemenitim notranjim vzgibom nekako prisvojil, naredil za svojega. Posveča se izrecno ljudem – moškimi likom redko in skoraj vedno ženskim, ki mu z večjo izraznostjo omogočajo veliko več možnosti lastnega izražanja. Da smo natančnejši: v obravnavanem izboru ženski lik prevladuje na vseh 15 kipih z izjemo enega samega, ki nosi ime Pieta in predstavlja – kot je pač dovolj znano – pogost velikonočni prizor Križanega v naročju žalostne Matere,

kar sodi med najpogostejše motive globoke duševne bolečine in trpljenja. Dolenčevi ženski obrazi so prisposodbe žalosti in trpljenja, oči so redkokdaj radostne, kje šele vesele, kvečjemu nekje na meji upajočega hrepeneja, ki lahko prenese le odtenek vedrine.

Temen hrastov les, z dletom največkrat le grobo obdelan, takšne občutke še stopnjuje. Hrastu skoraj nasproten je s soncem ozarjen oreh, ki s svojo svetlobo kiparja nekako usmerja v nežno in gladko obdelavo in s tem v vedrejši vsebinski izraz. Vsekakor pa oba čustvena loka opazovalca pritegneta z veliko notranjo močjo. In to je največ, kar od umetnosti sploh lahko pričakujemo.

Janko Dolenc nam tok posreduje tudi s poimenovanjem svojih stvaritev, npr. Žalostna, Osamljena, (Vorančeva) Meta, Čakajoča, Hrepeneča. Liki ženskost le poosebljajo, nikdar pa niso osebne upodobitve. Značilne že opisane vtise poudarjajo tudi podaljšani ozki obrazi, velike oči, prodirne tudi kadar so zaprte, dolgi lasje ter zlasti roke, nadnaravno velike, oblikovane kot posebna prisposodba trdega življenja.

Umetnik Dolenc je tudi slikar. Njegov dom v Dravski dolini je prava galerija, ki obiskovalcu prijazno ponuja veliko več kot sedanja slovenjegraška razstava in potrjuje vtis o širokem, po vsebini pa stalnem ustvarjalnem krogu. Ta krog je odprt nenehnim novim spoznanjem, prihajajočim s časom. **F.L.**

KULTURNE NOVICE

Ljubljana – Pred nedavnim je v reviji "Naši zbori" izšel ciklus skladb pod naslovom "Sest mešanih zborov" na besedila dveh sodobnih koroških pesnikov Anite Hudl in Andreja Kokota. Besedila je uglasbil Maks Strmečnik, ki je v vizitkah k tem skladbam med drugim zapisal: "V pesmih Hudlove in Kokota, ki obravnavajo partizansko in narodnostno tematiko, je tako rekoč v vsaki frazi čutiti odraz bolečine ob zgodovinsko tragičnih in kritičnih dogodkih.

CELOVEC. – Izdati knjigo dandanes ni več tako težko kot je to bilo nekoč, ko so celo priznani pisatelji morali dolgo čakati na izid svojih knjig. Danes knjige izhajajo tako rekoč na tekočem traku, vendar javnost postane pozorna, če knjigo napiše starejši človek, kot je to storila 83-letna Käthe Kasteliz po rodu iz Gutaringa. V knjigi "Im Wellenschlag des Lebens" pripoveduje o svojem življenju, o trenutkih veselja in žalosti, pri čemer je treba opozoriti na presenetljivo čisto in privlačno govorico avtorice. Knjigo je izdal WOM-Institut v Vetrinju.

Avto - nadomestilo za prikrite želje?

Če se nek politik vrže s Podjunskega mostu, pri čemer ga zadrži posebno prožna vrv, pri tem pa na trenutek njegovega „poleta“ čakajo številni fotografi in snemalci, gre za neko „politično inscenacijo“. Tako tak pojav imenuje mag. Hannes Krall, ki je v Založbi Drava (v sodelovanju s Celovškimi prispevki k raziskavi izobraževalnih ved) objavil knjigo o skritem smislu mednarodnih srečanj Golf-GTI na Otoku, ki nosi nemški naslov „Das Auto oder 'Die Rache des kleinen Mannes'“.

Namen in pomen knjige je najbolje orisal univerzitetni profesor dr. Paul Kellermann, ki je poudaril, da je „sistem avto“ danes glavni kazalec in inovator danih družbenih razmer, ki pa hkrati zadovoljuje tudi skrite želje posameznikov. To pa predvsem spriči dejstva, da individualizacija narašča, hkrati

mag. Hannes Krall

pa se posamezniki uveljavljajo le z očitnimi posebnostmi, kakršna je npr. tudi nenavaden, nevsakdanji avtomobil.

Kaj ima to opraviti s srečnimi vozniki avtomobilov znamke Golf-GTI? Hannes Krall se je posvetil predlanskemu srečanju, na katerem je prišlo do pravih izgrediv. Časopisi so poročali o „norih, podivjanih GTI-tolpah“, udeleženci so zahtevali, naj protestirajoče, ki so opozarjali na onesnaževanje okolja, „obesijo na drevesa, dokler jih še kaj stoji“, gledalci ob cestah pa so se čutili ogrožene...

Pri teh srečanjih gre po mnenju Hannesa Kralla torej za vprašanje agresivnosti, ki jo izživljajo s pravo inscenacijo. Gre predvsem za dve dejavnosti „gledališke predstave na prostem“: za konfrontacijo s policijo oziroma žandarji (kot protest proti državni oblasti) ter za obračunavanje med skupinami voznikov posameznih avtomobilskih znamk.

Krall svoje teze podkrepi tudi s pogovori udeležencev srečanja voznikov GTI. Zelo zanimiv je intervju, v katerem eden izmed udeležencev pravi, da zanj ni večjega užitka kot prehiteti npr. velik beemve ali mercedes. Prav to pa kaže na to, da avtomobil postaja v vse večji meri tudi nadomestna zadovoljitev želja posameznikov, ki se počutijo močne prav tedaj, ko sedijo v hitrem, močnem avtomobilu.

Dr. Klaus Ottomeyer pa v tem sklopu zastavlja predvsem vprašanje, ali je družba še zdrava, oziroma kako je mogoče, da pride do takih izbruhov destruktivnosti in agresije. Na tiskovni konferenci je načel vprašanje, ali ni sploh glavni problem svet avtomobilizma, in kako je z identiteto moških: „Avtomobil ima prav zanje poseben pomen. To opažamo že v otroških letih. Z opravljenim vozniškim izpitom in nakupom prvega avtomobila pa se po večini počutijo končno zrele in odrasle. Prav zaradi tega je to žalostno poglavje moške identitete.“

Knjiga je sicer posvečena enemu samemu dogodku, vendar ima po svojih dognanjih široko veljavo. Tako za naš prostor kot tudi za našo družbo.

Knjigo lahko kupite v knjigarni Drava - Naša knjiga, v Pavličevi ulici v Celovcu, stane pa 178 šilingov.

F.L.

Andrej Mohar

Odprta koroška meja

Ob raznih priložnostih smo v Slovenskem vestniku omenjali različne oblike uspešnega prekomejnega sodelovanja na avstrijsko-slovenski štajerski meji in hkrati postavljali vprašanje, kdaj bo takšno sodelovanje bolj zaživel tudi ob skupni koroški meji. Omeniti je namreč treba, da ga je nekaj vendarle že kar precej let: med celovško slovensko in ravensko gimnazijo, med velikovško trgovsko akademijo in slovenjegraško ekonomsko trgovsko šolo ter med slovensko zamejsko glasbeno šolo in glasbenima šolama na Ravnah in v Slovenji Gradcu, pa še kaj občasnega bi se dalo najti. Manjkal je le od šolskih oblasti v Celovcu odobren in spodbujan pristop, brez katerega si ni bilo mogoče predstavljati trajnega povezovanja, kot smo ugotavljali na srečanju nekaterih ravnateljcev z obeh strani meje na osnovni šoli Prevalje v juniju 1989.

Vse kaže, da je bil širši preboj storjen po februarjem bivanju predstavnikov koroškega deželnega šolskega sveta v Ljubljani, dejansko pa se je pričel že decembra 1989 z množičnim obiskom kak-

šoli v Slovenji Gradcu.

Za slovenjegraški posvet je prof. Ingrid Backe, deželna referentka za šolsko delo pri celovškem RK, dokončno pripravila široko zastavljen predlog sodelovanja. Zacrtni okvir ponuja zanj različne možnosti od otroških vrtcev do osnovnih in srednjih šol in zajema tako mladinsko kot strokovno plat. Učencem so namenjeni izmenjevalni obiski od enodnevnih do večtedenskih za medsebojno spoznavanje pouka in spodbujanje učenja sosednjega jezika, skupne raziskovalne projekte ter seveda za športne in kulturne prireditve. Pripraviti bo možno sodelovanje učiteljev v različnih oblikah strokovnega izpopolnjevanja na celovškem pedagoškem inštitutu oziroma Zavoda za šolstvo Slovenije vključno s krajšo ali daljšo izmenjavo učiteljev posameznih predmetov, npr. tujih jezikov ter športne, glasbene in likovne vzgoje.

V sodelovanje – posvet je predložen načrt v celoti odobril – se bodo vključevali tudi starši, kar je nujno že zaradi zagotavljanja strehe za otroke iz sodelujoče šole. Vse to bo spodbujalo poglabljanje medsebojnih vezi, kar bo zlasti velikega pomena za življenje in delo dvojezičnih šol,

čeprav naj poudarimo, da je po dosedanjih razpravah pričakovati tudi sodelovanje avstrijskih šol zunaj dvojezičnega območja.

Ob podrobnejši vsebinski opredelitvi posameznih vsebin sodelovanja med posameznimi (partnerskimi) šolami smo se na slovenjegraškem posvetu dogovorili, da bosta deželni šolski svet na avstrijski in zavod za šolstvo na slovenski strani v maju pripravila seznam šol, ki so se pripravljene vključiti v prekomejno sodelovanje, predvidoma v juniju pa bomo dogovorjene vsebine obravnavali na skupni konferenci z ravnatelji šol z obeh strani meje. Tako lahko pričakujemo, da se bo marsikaj načrtovanega pričelo dogajati v prihodnjem šolskem letu. Koroški deželni šolski svet se bo pri tem opiral zlasti na obe obmejni enoti Zavoda za šolstvo Slovenije, torej na slovenjegraško in kranjsko.

Zgolj dobrodošlo naključje je poskrbelo, da je v času posveta na slovenjegraški in velikovški šoli potekala enotedenska izmenjava srednješolcev 4. letnika kot prvi tak primer medšolskih stikov med Avstrijo in Slovenijo (Jugoslavijo) sploh, kar je seveda dalo temu posvetu še poseben pečat.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Sreda, 15. 5. 19.30	v inštitutu za nadaljne izobraževanje v Celovcu	KAKO DOLGO ŠE? – o boju za preživetje Indijancev v Latinski Ameriki. Predava: Deydad Tejada de Mannebach (Bolivija)	Univerza v Celovcu
Sreda, 15. 5. 19.30	ORF-gledališče v Celovcu	KONCERT NAGRAJENCEV republiških in deželnih tekmovalcev	Glasbena šola, ORF-slov. oddelek
Sreda, 15. 5. 16.00	v deželni galeriji v Celovcu	KULTURNO OMIZIJE: Doživeti slike , ob razstavi Corneliusa Koliga	Avstrijski kulturni servis
Sreda, 15. 5. 9.00	v domu v Tinjah	CERKEV IN KOROŠKI SLOVENC , predava: dr. Valentin Inzko	Sodalitas
Četrtek, 16. 5. 20.00	v domu v Tinjah	PROBLEMI JUŽNE AFRIKE predava: sr. Palotti Findenig	Sodalitas
Petek, 17. 5. 20.00	v kulturnem domu na Radišah	METEOR ponovitev igre. Nastopa: igralska skupina SPD Radiše	SPD Radiše
Nedelja, 19. 5. 20.30	v gostilni Hafner v Gornji vasi	BINKOŠTI PLES – igra ansambel „Fantje treh dolin“	KPD Drava
Nedelja, 19. 5. 10.00	v šotoru na Bistrici nad Pliberkom	70-LETNICA SLOVENSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA – sodelujejo: Smrtnikovci fantje in ansambel Nagelj	Slovensko čebelarstvo društvo Šmihel
Torek, 21. 5. 20.00	v domu v Tinjah	GRADITI ZA BODOČNOST predava: univ. prof. dr. Gerhard Faninger	Sodalitas
Sreda, 22. 5. 9.00	v domu v Tinjah	DELOVANJE IN ŽIVLJENJE ŠOLSkih SESTER NA KOROŠKEM , predava: sr. prov. Karmela Kelih	Sodalitas
Četrtek, 23. 5. 20.00	v domu v Tinjah	KONFLIKTI MED STARŠI IN OTROCI predava: dr. Heidelinde Raab	Sodalitas
Četrtek, 23. 5. 20.00	pri Adamu v Svečah	WIENER TSCHUSCHENKAPELLE – koncert	SPD Bilka SPD KOčna, SPZ
Petek, 24. 5. 20.30	pri Florjanu v Vogrčah	WIENER TSCHUSCHENKAPELLE – koncert	SPD „Edinost“ Pliberk

RAZSTAVE

CELOVEC

– Galerija delavske zbornice – Gerhard Riepler in hčerka, slike (do 17. 5.)

– Pri Joklnu – Leon Zakrajšek, slike (do 16. 5.) – Jože Ciuha, grafike (odprtje: 17. 5., 20.30, do 20. 6.)

– Galerija Carinthia – Max Weiler, risbe iz let 1950 – 1990 (do 1. 6.)

– Koroška deželna galerija – Cornelius Kolig, projekt RAJ (do 9. 6.)

– Mohorjeva knjigarna – Tatjana Jenko, slike (do 25. 5.)

BEGUNJE

– Galerija Avsenik – razstava slik znanih jugoslovanskih avtorjev, dela je dala na voljo galerija LM v Mariboru. Ogled je možen vsak dan od 11. do 17. ure.

ROŽEK

– Galerija Rožek – Jana Vizjak, dela (do 26. 5.)

1	2	3	4	5	6	7	8
9							
10					11		
12					13		
14				15			
16			17				
18		19					
20							

MENJAVA DENARJA (VALUTE) dne 10. 5. 1991

	dobite (šil.)	plačate (šil.)
za 1 ameriški dolar	\$ 11,95	12,45
za 1 angleški funt	£ 20,50	21,30
za 100 franc. frankov	f 204,50	212,50
za 100 ital. lir	Lit 0,934	0,974
za 100 dinarjev	DIN 40,00	60,00
za 100 švic. frankov	sfr 816,00	844,00
za 100 holand. guldnov	Hfl 614,00	636,50
za 100 nemških mark	DM 692,00	714,00

Posredujeta: Posojilnica-Bank, Zveza-Bank, Celovec

SLOVENSKI VESTNIK Nadstrankarski časopis koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-30 do 34, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Glavni urednik/Chefredakteur: Ivan P. Lukan

Uredniki: Andrej Kokot, Andrej Mohar, dr. Štefka Vavti.

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Oglaš/Anzeigen: Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30 do 34 in 40, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT d.o.o., Vodnikova 133, 61000 Ljubljana, Slovenija telefoni: 061/555-524 (komercialna) 061 554-045, 061/557-185 (centrala), telefaks: 061/555-343.

Magična Krizanka

1. 1. naslov znanih angleških leksikonov s kratkimi biografskimi podatki vidnejših sodobnikov („Kdo je kdo“), 9. 2. Zeusov sin iz grškega bajeslovja, ideal moške sile in junaštva,

10. 3. velikan,

11. 19. začetnici opernega pevca Leonarda Varrena,

12. 4. bajeslovni grški letalec, Dedalov sin,

13. 17. črka grške abecede; tudi rod živali,

14. 5. češki skladatelj in violonist iz 20. stoletja (Josef),

15. 15. camembertu podoben francoski sir, ki se imenuje po neki francoski pokrajini,

16. 6. dve črki v besedi WOLF,

17. 13. kraljevič,

18. 7. glavno mesto Finske,

20. 8. originalno poljsko ime zloglasnega taborišča Auschwitz, v katerem je umrlo več milijonov ljudi.

Jože Petelin

Medijski Who is who

Časopisna založba Reinhart Eberhard, ki je ob 70. obletnici koroškega plebiscita izdala posebno publikacijo s prispevki koroških slovenskih avtorjev ter politikov iz Slovenije, načrtuje nov projekt. Še pred jesenjo naj bi izšel koroški medijski Who is who, knjiga o medijih, ki naj bi posredovala vse podatke o koroških časopisih.

LOTTO

14 15 27 28 40 42 (32)
Joker: 8197648 b. j.

TOTO

122 XIX 12X 11X
Stava: 4:2, 0:2, 2:3, 2:2 b. j.

Vabilo
Odbor šolske skupnosti na Zvezni gimnaziji in zvezni realni gimnaziji za Slovence v Celovcu priredi v nedeljo, dne 2. 6. 1991 ob 14.30 uri v veliki dvorani doma sindikatov v Celovcu

ŠOLSKO AKADEMIMO

pod geslom
„Jeziki – spremljevalci v jutrišnji Evropo“

SCHÜLERAKADEMIE

unter dem Motto
„Sprachen – Begleiter ins Europa von morgen“

Poleg raznih skupin Zvezne gimnazije in zvezne realne gimnazije za Slovence sodelujejo kot gostje kulturni ustvarjalci Katoliškega prosvetnega društva Drava iz Žvabeka, dijaki dunajske judovske gimnazije „Zwi Perez Chajez“, učenci gimnazije Lužiških Srbov iz Budyšina (bivša NDR) in gojenke petletne šole za gospodarske poklice iz Šentpetra pri Štentjakobu v Rožu

Odbor šolske skupnosti na Zvezni gimnaziji in zvezni realni gimnaziji za Slovence

Einladung
Der Schulgemeinschaftsausschuß am Bundesgymnasium und Bundesrealgymnasium für Slowenen in Klagenfurt veranstaltet am Sonntag, dem 2. 6. 1991, um 14.30 Uhr im Festsaal des Gewerkschaftshauses in Klagenfurt eine

Neben verschiedenen Gruppen des BG und BRG für Slowenen wirken als Gäste auch Kulturschaffende des Katholischen Kulturvereins Drava aus Schwabegg, Schüler des jüdischen Gymnasiums „Zwi Perez Chajez“ aus Wien, Schüler des Gymnasiums der Lausitzer Sorben aus Bautzen (ehemalige DDR) und Schülerinnen der 5-jährigen Lehranstalt für wirtschaftliche Berufe in St. Peter bei St. Jakob i.R. mit.

Der Schulgemeinschaftsausschuß am Bundesgymnasium und Bundesrealgymnasium für Slowenen

Iz svojega delavnega življenja nenadoma iztrgan je v svojem 82. letu danes, 13. maja 1991, umrl

Janez Weiss

Dragega pokojnika bomo pospremili k večnemu počitku v petek, 17. maja ob 16.30 uri izpred mrliške vežice na pokopališče v Šentjanžu.

V globoki žalosti: žena **Ljudmila**
otroci **Hanzi,**
Krista,
Zorka

v imenu vseh sorodnikov

V smislu pokojnega naprošamo, da namesto vencev in cvetja darujete za Mladinski dom SSD ali za Glasbena šola na Koroškem!

15. 5.–22. 5.	TV AVSTRIJA 1	TV AVSTRIJA 2	TV SLOVENIJA
SR 15. 5.	13.35 Zahodno od Santa Feja; 15.00 Otroški spored; 16.10 Kot pes in mačka; 17.10 Wurlitzer; 18.05 Me, ženske; 18.30 Naši Hagenbecki; 19.22 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Divje vode; 21.50 Pogledi s strani; 22.00 Dallas; 22.45 Ognjena ladja.	17.00 Zavarovana družba; 17.30 Dežela in ljudje; 18.00 Veliko družine; 18.30 Ključavničarna luknja; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Čujte signale; 21.45 Novo v kinu; 22.00 Čas v sliki; 22.30 Večerni šport: evropski pokal pokalnih prvakov, finale.	9.00 Živ žav; 9.55 Dachauski procesi; 10.55 Ime mi je Steven; 15.30 Sova, pon.; 17.00 Dnevnik; 17.05 Mozaik; 17.40 Spored za otroke: Klub Klobuk; 19.30 Dnevnik; 20.05 Tatovi mila; 21.35 Marlboro Music Show; 22.40 Sova: Alf, Na poti k mavrici, V znamenju zvezd.
ČE 16. 5.	13.35 Zahodno od Santa Feja; 14.00 Kung Fu; 15.00 Otroški spored; 15.30 Oddaja za najmlajše; 17.10 Wurlitzer; 18.05 Mi; 18.30 Naši Hagenbecki; 19.22 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Zveneča Avstrija; 21.20 Pogledi s strani; 21.30 La Boum - starši nezaželeni.	17.05 Leksikon umetnikov; 17.15 Srečanje z živaljo in človekom; 18.30 Povej resnico; 18.55 Lotto - studio; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Zunanjepolitični report; 21.00 Trailer; 21.30 Pozor, kultura; 22.00 Čas v sliki; 22.30 Klub 2, nato Čas v sliki.	9.00 Grizli Adams; 9.25 Slovenci v zamejstvu; 15.30 Sova, pon.; 17.00 Dnevnik; 18.35 Spored za otroke: Vrtnica male gospodične; 19.00 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Velik zasak; 21.00 Tednik; 22.05 Dnevnik; 22.05 Sova: Ti in jaz, Na poti k mavrici.
PE 17. 5.	Notranjepolitični report; 13.35 Zahodno od Santa Feja; 15.00 Otroški spored; 15.30 Oddaja za najmlajše; 16.10 Dusty; 17.10 Wurlitzer; 18.05 Mi; 18.30 Naši Hagenbecki; 19.22 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Eurocops; 21.20 Pogledi s strani; 21.30 Taffin	15.55 Zgodba o Monte Carlu; 17.30 Srečanje z naravo; 18.00 Veliko družine; 18.30 Milijonsko kolo; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Dokumentacija; 21.15 Šiling; 22.00 Čas v sliki; 22.30 Mali palček; 22.45 Jan Fabre; 23.50 Čarovnica Gisela; 0.40 Spitting Image	9.00 Klub Klobuk; 15.30 Sova, pon.; 18.10 Spored za otroke; 19.00 Risanka; 19.55 Vreme; 19.59 Zrcalo tedna; 20.20 Izgubljeni svetovi, izgubila življenja; 21.05 Capital City, angleška nanizanka; 22.20 Sova: Dragi John, Laura Laur; 0.15 Video strani.
SO 18. 5.	13.35 Binkoštni izlet; 15.30 Otroški spored; 16.00 Otroški Wurlitzer; 17.10 Ti si klovn; 18.05 Nogomet; 18.30 Dr. Kulani; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Kdor reče A; 22.05 Model in vohun; 22.45 Mrtve čebele ne pojejo; 0.20 Čas v sliki; 0.25 Divje postelje; 1.55 Čas v sliki; 2.00 Ekslibris.	17.45 Kdo me želi; 18.00 Veliko družine; 18.30 Alpe-Jadran-magazin; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Spodnjih desetletij; 22.25 Čas v sliki; 22.30 Večerni šport; 23.00 Prva ljubezen; 23.50 Zgodba o Rock'n'Rollu; 0.20 Bob Dylan; 2.00 Depeche Mode.	9.00 Radovedni Taček; 9.50 Rok, rada te imam; 10.45 Zgodbe iz školjke; 15.35 Marlboro Music Show; 16.20 Sova, pon.; 17.00 Dnevnik; 17.05 Najstnice; 18.35 Skozi hudičeva vrata; 19.10 Risanka; 19.30 Dnevnik; 19.59 Utrip; 20.35 Titanic; 22.10 Dnevnik.
NE 19. 5.	11.00 Apokalipsa; 12.00 Tednik; 12.30 Orientacija; 13.35 Zottijeva pustolovščina; 15.05 Hiša v Jeruzalemu; 17.10 X-Large; 18.30 Dr. Kulani; 19.15 Lotto - žreb; 19.30 Čas v sliki; 19.50 Šport; 20.15 Ob 100-letnici rojstva Richarda Tauberja; 21.15 Vizije; 21.20 Stvarstvo; 23.20 Verujem v sveti duh	12.40 Kulturni tednik; 13.00 Dober dan, Koroška; 13.30 Slike iz Avstrije; 15.00 Športno popoldne; 17.15 Klub seniorjev; 18.00 Veliko družine; 18.30 Slike iz Avstrije; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 20.15 James Bond; 22.25 Čas v sliki; 22.35 Ženska, ki zna goljufati; 0.20 Ledeni mož.	9.35 Živ žav; 10.45 Muppet Show; 13.10 Križkrač; 14.40 Saga o Forsyth; 15.30 Sova, pon.; 17.00 Dnevnik; 17.05 Cross Creek; 19.00 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Diploma za smrt; 22.15 Dnevnik; 22.35 Sova: Kreplji in praske, Na poti k mavrici.
PO 20. 5.	12.30 Binkoštna meditacija; 13.10 Veliko družine; 13.35 Ogrevanje; 15.10 Tedaj; 15.15 Comedy Capers; 15.40 Tretji zmaj; 18.30 Dr. Kulani; 19.22 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Hellerjev „Zimski vrt“; 21.15 Gledališčnik; 23.35 Arnold Schönberg in Dunajska šola	14.40 Ljubite klasiko; 15.45 Koncert v zdravilišču; 17.30 Lindenstraße; 18.05 Veliko družine; 18.30 Slike iz Avstrije; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 19.50 Uporabljivo; 20.15 Kraj zločina; 21.50 Mojs tri kuhajo; 21.55 Čas v sliki; 22.00 Šport; 22.05 Slabi časi; 23.35 Magnum	9.00 Ciciban, dober dan; 15.10 Obzorja duha; 15.30 Sova, pon.; 17.00 Dnevnik; 17.05 Mozaik; 18.30 Spored za otroke: Radovedni Taček, Alf; 19.05 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Zadnji vlak; 21.10 Osmi dan; 22.00 Dnevnik; 22.20 400 let slovenske glasbe; 23.20 Sova.
TO 21. 5.	13.10 Panoptikum; 13.35 Tom Sawyer; 15.00 Otroški spored; 15.30 Oddaja za najmlajše; 17.10 Wurlitzer; 18.30 Dr. Kulani; 19.22 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Colobus; 21.07 Pogledi s strani; 21.15 Beg brez konca; 22.45 Magnum; 23.30 Slavomir Kulpovicz; 0.30 Čas v sliki.	17.00 Tiskani mediji; 17.15 Zemeljsko olje; 17.30 Orientacija; 18.00 Veliko družine; 18.30 Dobro si rjul, lev; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Da ali ne; 21.07 Zunanjepolitični report; 22.00 Čas v sliki; 22.30 Klub 2.	9.00 Zgodbe iz školjke; 11.15 Sedma steza; 15.05 Mozaik; 15.30 Sova, pon.; 17.00 Dnevnik; 18.00 Spored za otroke; 19.00 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Ime mi je Steven; 21.00 Novosti založb; 21.10 Grammy '90; 22.00 Dnevnik; 22.20 Sova: Črni gad, Na poti k mavrici.
SR 22. 5.	13.35 Zahodno od Santa Feja; 15.00 Otroški spored; 16.10 Kot pes in maka; 17.10 Wurlitzer; 18.05 Me, ženske; 18.30 Dr. Kulani; 19.22 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Raztrgana od ljubezni; 21.50 Pogledi s strani; 22.00 Dallas; 22.45 Frances; 1.00 Čas v sliki.	17.30 Dežela in ljudje; 18.00 Pisarna, pisarna; 18.30 Ključavničarna luknja; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Čujte signale; 21.45 Novo v kinu; 22.00 Čas v sliki; 22.30 Večerni šport z nogometno tekmo Avstrija - Fererski otoki, nato Čas v sliki.	9.00 Živ žav; 10.55 Ime mi je Steven; 15.30 Sova, pon.; 17.00 Dnevnik; 17.05 Mozaik; 17.40 Spored za otroke; 17.40 novosti založb; 17.50 Klub Klobuk; 19.00 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 No Place Like Home; 22.25 Dnevnik; 22.45 Sova: Alf, Na poti k mavrici, V znamenju zvezd.

RADIO KOROŠKA

18.10–19.00

Sreda, 15. 5. Ob smrti Janeza Weissa

Glasbena sreda

Večerna 21.05–22.00 Dvojezično Marijino petje v Šebnu pri Bekštanju

Četrtek, 16. 5. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 17. 5. Zvočno pismo

Sobota, 18. 5. Od pesmi do pesmi – od srca do srca

Torek, 21. 5. Partnerski magazin

Dober dan, Koroška

Spored za 19. 5. 1990, ob 13.00 uri

- Ziljski pušcl, simbol števanja, ženitovanja in smrti
- 40 let enorazredne ljudske šole na Obirskem
- Gozdne ceste: pretirana gradnja uničuje naše dragocene gozdove
- Gotske cerkve na Koroškem
- Video-klip: Ponižani in razžaljeni

Farna cerkev v Šebnu pri Bekštanju je bila prizorišče dvojezičnega Marijinega petja na vnebohod, 9. maja 1991. Koncert je priredilo prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero“, dobiček je v celoti namenjen za pomoč Kurdom.

Večerna gimnazija v Beljaku omogoča maturo za zaposlene

Na zvezni gimnaziji za zaposlene v Beljaku, St. Martinstr. 7, že 16 let obstaja možnost, da zaposleni dosežejo maturo na drugi izobraževalni poti.

Razlika med privatno šolo, ki omogoča maturo, in večerno gimnazijo je v tem, da je obisk na tej šoli brezplačen. Isto velja seveda tudi za knjige, ki jih šolarji potrebujejo. Prav tako bodo dovoljene štipendije in podpore ter brezplačne oziroma znižane vozovnice za javna vozila (vlak in avtobus).

Gimnazijo lahko obiskujejo osebe, ki so starejše od 17 let. Prav tako je tudi možno, da se dijaki, ki niso dokončali srednje šole, vpišejo v višji semester večerne gimnazije. S tem lahko dosežejo zrelostni izpit brez časovnega zaostanka. Ocene, katere so šolarji prejeli na dnevni gimnaziji, bodo pri zaključnih izpiti upoštevane, manjkajočo snov predmeta pa morajo nadoknaditi do začetka 9. semestra. Tudi absolventom t.i. mature za uradnike (B-matura) bodo priznani vsi uspešno zaključeni izpiti.

Število obveznih tedenskih ur pouka se s tem znatno zmanjša.

Šolanje traja 9 semestrov. Pouk poteka zvečer v času med 18.15 in 21.30 uro in obsega skupno 20 tedenskih ur.

Stalno izmenjavanje misli med šolarji in učitelji omogoča prijetno vzdušje pri učenju in pomaga pri reševanju osebnih problemov in težav. Šolska praznovanja, ekskurzije in obiski gledališča pripomorejo k boljši povezanosti med učenci, absolventi in učitelji.

Pridite tudi Vi k neobveznemu posvetu in se informirajte o teh možnostih in ponudbah.

Podrobnejše informacije prejmete pri ravnateljstvu Zvezne gimnazije za zaposlene, 9501 Beljak, St. Martinstr. 7, tel. 04242/24 3 83 (vsak dan od 8. do 12. ure).

V učnem načrtu obstaja tudi možnost obiska prostega predmeta slovenščine.

Mladinski kulturni teden v Križankah

Mesec maj bo v Ljubljani tudi letos v znamenju Mladinskih kulturnih dnevo, ki jih prireja Festival Ljubljana s sedežem v ljubljanskih Križankah, kjer bodo večinoma tudi potekale prireditve ob Mladinskem kulturnem tednu. V pripravah nanje sodeluje z Glasbeno mladino Slovenije. V enem tednu, od ponedeljka, 20. maja, pa do petka, 24. maja 1991, si boste lahko ogledali mnogo zanimivih predstav, od glasbenih pravljic do jazz predstev, od instrumentov pa boste lahko spoznavali harmoniko, kljunasto flavto, razvoj kitare skozi stoletja, ... pa še in še.

Od vas je odvisno, kaj boste izbrali in katere prireditve boste obiskali; cena vstopnic je enotna za vse predstave – 30 din, za skupino nad 20 pa so vstopnice po 20 din. Potrebno je le, da prireditelja pismeno obvestite o vašem izboru in številu obiskovalcev in priložite naročilnico ali virman, da vam rezervira vstopnice.

Pismene prijave sprejemajo na naslov: Festival Ljubljana, Trg francoske revolucije 1-2, z oznako „Za Mladinski kulturni teden“.

Če boste potrebovali pojasnilo ali več informacijo o vsem, pokličete Andreja Ogrin, Festival Ljubljana, telefon 221-948, telefax 221-288.

Delavska zbornica razširila servisno ponudbo

CELOVEC. – Nekako od konca marca dalje je delavska zbornica v Celovcu povečala svojo servisno in posvetovalno ponudbo. Na področjih delovnega in socialnega prava ter varstva potrošnikov (Konsumentenschutz) bo strokovnjak odslej na voljo vsak četrtek tudi zvečer od 16.30 do 19.30. Posvetovanje je brezplačno, če imate na teh področjih kakšen problem, pa se lahko pozanimajte oziroma s strokovnjakom posvetujete tudi po telefonu (0463 5870).

V tej zvezi delavska zbornica še opozarja, da bosta knjižnici v Beljaku in Celovcu odslej odprti tudi ob petkih popoldne (v Beljaku od 12. do 16. ure, v Celovcu od 11. do 16. ure). Knjige si lahko izposodite brezplačno.

Trg, Pliberk, SAK: trojica se bori za naslov prvaka

Razplet nogometnega prvenstva v koroški ligi postaja sila napet. Po zadnjih dveh prvenstvenih kolih so namreč v samem vrhu spet tri ekipe: Trg vodi s točko prednosti pred Pliberkom in SAK, pri čemer ima Pliberk po obilni zmagi proti Borovljam (5 : 0) boljše razmerje golov. Prav zato smo trenerja SAK dr. Ivana Ramšaka in trenerja Pliberčanov Lojzeta Jagodiča povprašali, kaj sodita o nadaljnjem razpletu.

Za Jagodiča je stvar dokaj enostavna: „Za naslov prvaka naj se borita Trg in SAK, naš cilj je, da v preostalih tekmah zmagamo. Sploh pa nimam nameena, da bi svoje igralce obremenjeval z željo po naslovu prvaka, saj so nekateri že tokrat preveč mislili na to, tako da z igro kljub visoki zmagi nisem bil zadovoljen. Po drugi strani pa me seveda veseli, da nam je po kadrskih spremembah in poškodbah uspelo razviti novo ekipo, ki igra v samem vrhu.“

Jagodič meni, da ima najboljšo izgled SAK, ki ima „najlažji žreb“. Trener SAK Ivan Ramšak temu ne pritrdi, kljub temu pa prizna, da cilj sezone slej ko prej ostaja naslov prvaka: „Tudi slabše uvrščeni se borijo za obstoj. Zato je zmagati vedno težko. Povrhu pa v zadnjem času nismo imeli sreče, čeprav se je z neba utrnula dobra zvezda, ko je izgubil tudi Trg.“ Na vsak način pa SAK želi

ohraniti svoje možnosti. Ramšak: „Najbolje kar z izdatno zmago v petek ob 18.15 uri v Borovljah!“

Vprašanje je le, kdo bo tokrat zadel? Jesenski strelec golov Adi Blažej v igri še ni imel sreče. Morda pa jo bo imel prav v Borovljah? Z gladko zmago pa bi SAK po prihodnjem kolu lahko celo spet prevzel vodstvo na lestvici, kajti zmagi Pliberka v Matreiju in Trga proti Wietersdorfu nista povsem gotovi...

Ivan Ramšak

Lojze Jagodič

Peter Wrolich - avstrijski viceprvak juniorjev.

ŠPORT

Šmihel se je rešil najhujših skrbi. V 1. razredu D je premagal Frantschach s 3 : 2, medtem pa Železna Kapla že sega po prvem mestu. Reichenfels je premagala z 2 : 1, medtem ko je vodeči Grebinj izgubil v Dobrli vasi z 0 : 1. Brez točke pa so se iz Sinče vasi vrnili igralci Globasnice, saj so tesno podlegli z 0 : 1. Prihodnji vikend pa se bodo pomerili z ambicioznimi Kapelčani. Težka preizkušnja, toda derbiji imajo tudi svoje zakonitosti...

Wrolichu srebro in bron!

Dve tekmi, dve kolajni. To je imeniten rezultat mladega slovenskega kolesarja Petra Wrolicha na avstrijskem prvenstvu juniorjev, ki je potekalo v njegovi bližnji domači okolici, namreč na cestah med Bekštanjem in Baškim

jezerom.

Prvo kolajno, bronasto, je Peter osvojil skupaj s svojim klubskim kolegom Nikijem Fabjanom v vožnji dvojic na kronometer. Po izredno napeti tekmi sta za zmagovalcema (Thomas Pasti/Thomas Ovsenk) zaostala le za pičlih 19 sekund, za drugouvrščeno dvojico iz Innsbrucka pa le za 10 sekund. Poleg bronaste kolajne na avstrijskem prvenstvu pa sta osvojila tudi srebrno odličje koroškega prvenstva, saj je tekma štela tudi za to odločitev.

Drugi dan pa je Petru šlo še bolje. Da na Koroškem skorajda

nima tekmecev, je potrdil tudi izid tekme posameznikov na kronometer. Koroško odličje je Wrolich namreč osvojil z veliko prednostjo, le v okviru avstrijskega prvenstva je moral kloniti glavnemu favoritu, Dunajčanu Wernerju Riebbauerju, ki je svojo pripravljenost letos dokazal tudi na tekmovanju za Dusika-Tour, na kateri je bil tretji. Toda Wrolichov zaostanek sedmih sekund je bil minimalen, tako da je bilo tudi veselje nad srebrno kolajno upravičeno. Še posebno je Petra pohvalil zvezni trener avstrijskih kolesarjev.

Koroška liga	
1. Trg	22 13 6 3 25:7 32
2. Pliberk	22 14 3 5 36:14 31
3. SAK	22 13 5 4 24:10 31
4. Matrei	22 10 6 6 32:19 26
5. Rapid Lienz	22 7 11 4 21:16 25
6. Wietersdorf	22 8 8 6 30:28 24
7. Breže	22 9 4 9 30:23 22
8. VSV Beljak	22 7 6 9 29:30 20
9. Wolfsberg	22 7 5 10 34:39 19
10. ASK Celovec	22 5 9 8 26:34 19
11. Mölltal	22 6 5 11 26:32 17
12. Klopinj	22 5 7 10 23:36 17
13. FC Sentsvid	22 5 6 11 16:27 16
14. ATUS Borovlje	22 1 7 14 15:52 9

Spodnja liga-vzhod	
1. Treibach	21 13 8 0 49:19 34
2. Vetrinj	22 11 10 1 41:15 32
3. Velikovec	22 9 9 4 45:25 27
4. Zrelec	22 8 10 4 39:23 26
5. Liebenfels	21 8 8 5 36:29 24
6. Rožek	22 9 5 8 38:40 23
7. Žitara vas	22 6 8 8 24:26 20
8. Oberglan	22 7 6 9 37:48 20
9. Bilčovs	22 6 7 9 25:31 19
10. ASV Celovec	22 5 7 10 37:46 17
11. Sentandraž	22 5 7 10 29:52 17
12. Mostič	21 5 6 10 31:47 16
13. Ruda	22 2 11 9 26:45 15
14. St. Leonhard	21 3 8 10 21:32 14

1. razred D	
1. Grebinj	22 13 7 2 36:12 33
2. Železna Kapla	22 13 6 3 37:18 32
3. Metlova	22 11 9 2 44:21 31
4. Pokrče	22 12 7 3 32:16 31
5. Dobrla vas	22 12 5 5 44:26 29
6. Frantschach	22 12 4 6 41:29 28
7. St. Michael/L.	22 8 6 8 39:28 22
8. Galicija	22 7 7 8 37:33 21
9. Labot	22 8 2 12 31:51 18
10. Šmihel	22 3 9 10 25:35 15
11. Globasnica	22 5 5 12 36:47 15
12. Šentpavel	22 4 7 11 25:46 15
13. Reichenfels	22 3 3 16 20:49 9
14. Sinča vas	22 2 5 15 21:57 9

2. razred E	
1. Šmarjeta	21 18 3 0 67:7 39
2. Pošta	20 13 4 3 52:21 30
3. Sele	20 13 3 4 51:21 29
4. DSG Borovlje	20 13 3 4 51:21 29
5. Heeresportverein	21 10 4 7 39:38 24
6. Bistrica	20 8 5 7 44:26 21
7. Welzenegg	20 9 3 8 30:23 21
8. Donava	21 8 5 8 40:51 21
9. Žilpolje	21 4 7 10 20:42 15
10. Golovica	20 5 5 10 29:63 15
11. Krva vrba	20 3 6 11 26:35 12
12. Poreče	20 1 4 15 22:73 6
13. Hörzendorf	20 0 2 18 17:78 2

ŠAH

Šahisti ZG za Slovence v finalu

Dijaki-šahisti slovenske gimnazije v Celovcu, ki so aprila med 16 ekipami prepričljivo zmagali na kvalifikacijskem turnirju, bodo danes v Celovcu nastopili v deželnem finalu najboljših šolskih ekip na Koroškem. Ekipo bodo sestavljali Dunja Lukan, Boris in Marko Gallob, Marko Warum ter Štefan Amrusch. V deželnem finalu tekmuje šest ekip, tri iz spodnje in tri iz zgornje Koroške. Lansko leto so mladi slovenski šahisti prav tako dosegli finale in osvojili 5. mesto.

NOGOMETNO OGLEDALO

Rapid Lienz - SAK 2 : 0 (1 : 0)
Lienz, 850 gledalcev, sodnik P. Ruch (povprečen); **postava SAK:** Leitgeb; **Krausler**, Čertov (75. F. Sadjak), Ramšak, Kreutz; L. Sadjak, Galo, M. Sadjak, **Blajs**; **Stanisavljević**, Blažej (52. Šmid).

Pliberk - ATUS Borovlje 5 : 0 (2 : 0)
Pliberk, 400 gledalcev, sodnik Kandolf (brez napak); **postava Pliberka:** Jesse; Wuntschek, Habernig (77. Grobelnik), Seebacher, Rossmann; **Dlopst**, Urnik, **Wölbl**, Skof; **Knauder**, Hober (67. Hutter). **Gole za Pliberk:** Knauder (2., 72.), Dlopst (8.), Skof (73.), Urnik (87.). **Ostali rezultati:** Breže - Trg 1 : 0, Wietersdorf - Mölltal 2 : 2, VSV - Matrei 2 : 0, ASK Celovec - Klopinj 1 : 1, ATSV Wolfsberg - FC Sentsvid 1 : 0.

Zrelec - Bilčovs 0 : 0 (0 : 0)
Zrelec, 200 gledalcev, sodnik Krappinger (dober); **postava Bilčovsa:** **Katnik**; Rauter, **Partl**, W. Kuess, J. Kuess; Weichboth, **Ogris**, Stojilkovski (79. Hartl), Schaunig (46. schellander); Hobel, A. Quantschnig. **Ostali rezultati:** Sentandraž - Oberglan 1 : 1, Žitara vas - Ruda 0 : 0, Rožek - ASV 3 : 2, Velikovec - Vetrinj 2 : 2.

Rezultati 1. razreda D: Šmihel - Frantschach 3 : 2, Dobrla vas - Grebinj 1 : 0, Železna Kapla - Reichenfels 2 : 1, Sinča vas - Globasnica 1 : 0, St. Michael/Lav. - Labot 0 : 0, Metlova - Pokrče 0 : 1, Šentpavel - Galicija 1 : 1.

Selanki sta viceprvakinji

Marti Oraže in Nada Fojkar, torej ženska namiznoteniška dvojica DSG Sele, sta skoraj poskrbeli za senzacijo v koroški ženski ligi. Po jesenskem delu prvenstva sta namreč še vodili pred obema ekipama Področje, za kateri igrajo v ženski državni A-ligi preizkušene igralke Zalokar, Eder, Ranftl in Rogatschnig. Selska dvojica je tudi v vigrednem delu premagala Področje B s 3 : 2 (točke: Oraže 2, Fojkar 1), v predodločilni

tekmi pa je Področje A podlegla z 2 : 3, pri čemer je Fojkarjeva v zadnjem setu izgubila odločilno tekmo z 28 : 30. Tako sta zmagali le v dvojici, Marti pa je dobila eno igro posameznic. Kljub temu pa bi imeli Selanki še možnost za naslov koroških prvakinj, če se obe ekipi Področje ne bi domenili med seboj. Področje A je namreč proti Področju B potrebovala zmago v višini vsaj 4 : 1. Tekma pa se je končala kar s 5 : 0, tako da so Selanke postale viceprvakinje. Škoda je le, da po tekmi obeh ekip iz Področja ostaja nekoliko grenak priokus, saj bi to tekmo morali izvesti že na začetku, ne pa na koncu prvenstva. Tako vsaj predvidevajo pravila. Toda namiznoteniška zveza v tem primeru noče posredovati,

v prihodnje pa bo morala biti bolj pozorna in v interesu športnosti skrbeti za upoštevanje svojih pravil. Prvenstvo je končala tudi prva moška ekipa iz Sel. Šesto mesto v 1. razredu pomeni lep uspeh, še posebej pa je razveseljivo, da je mladi Aleksander Mak v zadnjih dveh tekmah dokazal, da lahko zmaguje tudi v 1. razredu, tako da je pričakovati, da bo prihodnje leto igral v prvi ekipi skupaj z Mirkom in Marti Oraže.

Nada Fojkar

Marti Oraže